

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 23 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

*Hírsáboz pe'it sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási pe'it sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszani di egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Péntek, július 16

Aradi szemtanu

a trónörökös ünnepléséről.

(Magyarországi románok Ferenc Ferdinánd előtt.
— Konfliktus a magyar lobogó miatt. — Fekete-
sárga kokárdák. — Egy aradmezei urilány be-
szólgetése Ferenc Ferdinánddal.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

Azok a látogatások, amelyeket az uralkodó-családok tagjai szoktak egymásnál tenni, vagy amelyekkel az uralkodók szoktak egymást megtisztelni, többnyire a kölcsönös szimpatia, az európai béke, vagy valamely alkalmi szövetség kifejezői szoktak lenni. A publikum nem igen tud sokkal többet az elhangzott nyilatkozatokból azoknál a pohárköszöntőknél, amelyek az udvari ebédeken hangzanak el, amelyek áradoznak az udvariaskodó örömtől s amelyek végén a zenekar az illető felköszöntőhöz tartozó nemzeti himnuszt játsza el.

Ferenc Ferdinánd trónörökös sinajai látogatása erősen megtörte ezt a szablon. A kabinet-irodák által megfogalmazott pohárköszöntők itt is megcsendültek s itt is szó volt arról a többszörösen megcsomózott jó viszonyról, amelyek Ausztria-Magyarországot és Romániát egymáshoz fűzik. De ezeken a hivatalos kereteken túl Ferenc Ferdinánd trónörökös látogatása ríktó lánc volt az olyan eseményeknek, amelyek a magyarországi románok tüntetésének voltak a kifejezői s olyan mozzanatoknak — ez már sokkal súlyosabb — amelyekkel a magyar trónörökös a magyarországi román nemzetiségi törekvések iránt való szimpatiájának adott kifejezést.

Komoly, a jövőbe erősen bevilágító esemény ez; érdekes apróra venni azokat az epizódokat, a melyekben ez a kölcsönös szándék gyökerezett.

Az egyik a Magyarországból származó, s most odaát lakó románok küldöttségének fogadtatása volt. Mindenek előtt megjegyzendő, hogy az egész magyar sajtó tévedésben van; nem Popovici Aurél, a Gross-Oesterreichnak Magyarországból kitiltott szerzője volt a küldöttség vezetője, hanem Popoviciu Demeter, a brassói származású és még magyar illetőségű, Bukarestben lakó orvos.

A mikor a küldöttséget bejelentették, Ugron István, a bukaresti osztrák-magyar konzulátus követségi tanácsosa mindent elkövetett, hogy a küldöttséget a trónörökös ne fogadja. Erre hosszas, messzenyuló diplomáciai tárgyalások indultak meg, a melyekbe bevonták Aerenthal Lexa külügyi-

nisztart is. A tárgyalások vége az volt, hogy a trónörökös mégis fogadta a magyarországi románok küldöttségét.

Akik Sinajában voltak, megerősítik, hogy a trónörökös a küldöttség előtt azt a nyilatkozatot tette, amelyet bukaresti távirati jelentés nyomán az Aradi Közlöny is hírül adott. Tény, hogy ez a nyilatkozat elismerte a magyarországi románok sérelmeit, s biztatás volt benne, hogy igazságuk ideje el fog jönni.

Az egész látogatás égett a magyarok ellen való tüntetés vágyától. Talaja volt a dolognak. Romániában hónapok óta minden héten népgyűléseket tartanak, amelyeken a magyarországi románok helyzetével foglalkoznak. A romániai orvosok ismert állásfoglalása új tüzet adott a szenvedelmekben amugy se hiányos hangulatnak. S ez volt az előidézője az ismeretes zászlóafférnek, amelyről a sinajai látogatás egyik szemtanuja, Bocu Szevér, az aradi Tribuna munkatársa a következőket mondja el:

— Otven diák jött át Bukarestből Sinajába, fekete-sárga és romániai nemzeti színű jelvényekkel. Mikor a bukaresti rendőrfőnök, Panaitescu ezt hírül vette, fölkererte őket, hogy a trónörökös látogatását semmivel se zavarják meg. Ezt meg is ígérték. A látogatás előtt való napon fölhivták a sinajai lakosságot, hogy magyar lobogót ne tüzzenek ki. Ezzel a kéréssel fölkeresték Manolescu sinajai polgármestert is. A polgármester előbb a Peles-kastélyhoz fordult tanácsért, de az udvari személyzet kijelentette, hogy nem avatkozik a dologba. Manolescu erre a kormányhoz fordult, s Bratianu miniszterelnök határozottan megkövetelte, hogy a polgármester magyar nemzeti lobogókat is tüzessen ki. Utólag rossz néven is vette, hogy a polgármester kevés magyar zászlót tüzetett ki, a mire a polgármester a sinajai lakosság hangulatával védekezett.

— Tény azonban az, — folytatta Bocu — hogy ezenkívül nagyon kevés magyar lobogó volt. Talán minden száz lobogó közül ha öt volt piros-fehér-zöld. Arról, hogy a magyar zászlót letépték, hallottam, de nem voltam ennek tanuja. Hogy a fővonalon történt volna, az nem igaz, mert ez tele volt rendőrökkel; valószínű, hogy az erdőben történt. Tény azonban, hogy a bukaresti diákok tüntettek a magyarok ellen: este bejárták a várost, s szakadatlanul kiáltották: — Le a magyarokkal!

Bocu még megcáfolta azt a hirt, hogy feketesárga zászlót is letépték volna; ez tévedésből se eshetett meg,

hiszen az ünnepségen résztvevőknek, s a bukaresti diákoknak mellén feketesárga szalag volt.

A fölvonulás során, amelyet a trónörökös pár előtt rendeztek, a trónörökös különös figyelmére méltatta az erdélyi románok háromszáz főnyi csoportját, amely román nemzeti viseletben, feketesárga szalaggal haladt. Kétszer is elvonultatta ezt a csoportot s valóságos elragadtatással nyilatkozott erről.

Nagy gyönyörűsége volt abban a látványban, amikor a román trónörökös pár gyerekei román nemzeti viseletben a táncolók közé elegyedtek s maguk is jókedvvel járták a nemzeti táncot.

— Boldog ország ez, — mondta — ahol a nép annyira össze van forrva dinasztiajával. Egész Európában csak még egy példát tudok arra, hogy uralkodó és nép ennyire egymáshoz van növe s ez: Ferenc József és Bécs.

Végül egy színes, érdekes epizódot jegyeznék föl, amely a jellemző volta mellett annál érdekesebb, mert a hőse egy aradmezei leány. Az aradmezeiek különben is élénken voltak képviselve a sinajai ünnepen. Ott volt Bocu Szevér és neje, Manolescu Marilina, aki különben a sinajai polgármester leánya s aki a fogadtatásnál csokrot adott át a trónörökösnek, — továbbá Márta Sándor dr. Lippáról, Avramescu Vazul dr. Radnáról és Jonescu Melanie, Jonescu György csucsi körjegyző leánya, aki az alább következő eset hősnője. A feltűnően szép, kedves leányt Aradon is jól ismerik. Az aradi román nőegyesület által rendezett etnografiai estélyen közreműködött az egyik táncos csoportban s talán a legtöbb tapsot kapta.

A délutáni ünnepélyen történt, hogy Anghel prahovai prefektus bemutatta a leányt a román királynénak s ez fölhivtá a trónörökös figyelmét a leányra, a ki szintén nemzeti viseletben volt.

— Engedje meg, Fenség, hogy egyik román alattvalóját bemutassam.

A trónörökös rendkívül kedvesen fordult a leányhoz.

— Honnét való kegyed?

— Magyarországi román nő vagyok, felelte a lány és boldog vagyok, hogy fenségedet üdvözölhetem.

A beszélgetés németül folytatódott.

— Ott is ilyen szépek ezek a nemzeti táncok s a viseletek?

— Ezek mind a mi vidékünkön valók. Fenség, a táncok is, meg a viseletek, a hol sokkal szebbek is vannak, — mondta ragyogó szemmel a leány.

A királyné a beszélgetés során így szól a trónörökösöz:

— Nem óhajtana magyarul beszélni hozzá fenség?

— Hát magyarul is tud? — kérdezte Jonescu Melanietől magyarul Ferenc Ferdinánd.

— Hogyne, felelte magyarul a leány, s innét túl a társalgás magyarul folyt.

— Mondja — kérdezte a trónörökös tiszta magyar nyelven — Magyarország mely vidékéről való?

— Aradmegyéből, Csúcs községből fenség, — felelte magyarul a lány.

— Mi az atyja ott?

— Községi jegyző.

— Kihez jött ide Romániába?

— Az itteni polgármester leányához, aki Aradon van férjénél.

— A magyarországi románoknak is ilyen gyönyörű nemzeti táncaik vannak?

— Igen, fenség; azok, amelyeket itt táncolnak, szintén a mi vidékünk-ről valók: a lugojana, a hategana és az ardeleana.

Végül így vált el a trónörökös, kezét nyujtva, a leánytól:

— Igazán örültem, hogy megismerhettem.

— Én is nagyon boldog vagyok, hogy megismerhettem fenségedet, mert mindnyájan tudjuk, hogy fenséged szereti a románokat.

Az est folyamán ismét találkozott a leány a trónörökösrel, aki ekkor már neje társaságában volt. A trónörökösét magyarul szólította meg Jonescu Melanie, aki azonban csak néhány tört magyar szóval válaszolt neki.

S ilyen eseményekből szövődött végig a sinajai ünnep. A romániaiak meg a magyarországi románok a feketesárga erdőben versenyt ünnepelték a jövő magyar királyt, aki egy évtized alatt a magyarok iránt egy századrész annyi rokonszenvet nem mutatott, mint amennyi itt a szívből két nap alatt kiáradt. Az ünneplésnek fele neki szólt, a másik

fele a magyarokat, az elnyomó és zsarnok magyar államot igyekezett bántani. S a trónörökösnek így is jó volt.

A sinajai látogatás bizonyára megerősítette azt a barátságos jó viszonyt, amely Ausztria-Magyarországot és Romániát egymáshoz fűzik; de a magyarok és a trónörökös között való, amugy se nagyon szeretetteljes kapcsolatba újabb éket vert, amelyet sokára lehet elfelejteni. És sokára lehet valószínű, hogy egy magyar lány fog a trónörökös elé állni, hogy azt mondja:

— Fenség, tudjuk, hogy szereti a magyarokat . . .

Az aradi ág. ev. egyház harca.

Vita az arad békési egyházmegye közgyűlésén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15

Több ízben megemlékeztünk már lapunkban arról, hogy az aradi ág. ev. egyház ki akar válni az arad-békési egyházmegyéből és a csanád-csongrádi egyházmegyéhez akar csatlakozni. A bányai egyházkerület leirata alapján szerdán délelőtt tárgyalta az ügyet az arad-békési egyházmegye közgyűlése, Csepregi György és Zsilinszky Endre dr. felügyelő elnöklete alatt.

Az aradi ág. ev. egyház ugyanis egyenesen az egyházkerülethez fordult a kiválás megengedése érdekében. Az egyházkerület azonban a megye megkérdezése nélkül nem akart ez ügyben semminemű intézkedést tenni, hanem elküldötte tárgyalás és véleményadás céljából az egyházmegyéhez.

A közgyűlésen Daxer György dr. jegyző volt az érdekes ügy előadója. Ismertette az aradi egyháznak a kerületi elnökséghez intézett felterjesztését, mely mindenféle vádakkal illeti az egyházmegyét. Hogy itt állandó a torzsalkodás, a közgyűléseken az elnökség folyton erőszakoskodik, a szellem ösdi, a pánszláv csabai egyház folyton terrorizál: még az enyhébb kitételek voltak.

A felhozott vádakkal és az aradi egyház kérelmével szemben az előadó határozati javas-

lata főbb vonásokban a következő volt: „Az arad-békési egyházmegye közgyűlése fájdalommal értesül az aradi egyház szándékáról. Az általa felhozott vádak valótlanoknak és alaptalanoknak nyilvánítja s a leghatározottabban visszautasítja. Eppen mivel a vádak alaptalanok, a kiválást nem tartja indokoltnak. Azonban látva azt a nagyfokú tiszteletlenséget, melyet az aradi egyház tanúsított felettes hatóságával szemben, nem lát garanciát a békés együttműködésre s ezért a maga részéről is kívánja, hogy a kiválás megtörténjen. Egyben utasítja a közgyűlést az elnökséget, hogy ez ügyben a szükséges egyházi törvénykezési eljárást azonnal tegye folyamatba.”

Sailer Vilmos dr. ügyész nem járul hozzá a határozati javaslatnak a törvénykezési eljárásra vonatkozó részéhez. Ez csak az egyházmegye és a kerület dolga. Semmi köze hozzá az egyházi törvényszéknek. Egyébként mivel a kiválás okai csak fikciók, a maga részéről is indítványozza, hogy a megye ne járuljon hozzá az elszakadáshoz.

Frint aradi lelkész az akarta bizonyítani, hogy ő nem akarta kikerülni a közvetlen fölöttes hatóságot. Egyébként a határozati javaslathoz semmi szava sincs, csak kéri még egyszer, hogy egyházát bocsássák el békével.

Zsilinszky elnök szemelvényeket olvas fel a lapok támadó cikkeiből, melyekre vonatkozólag, mikor felszólította Frinet a cáfolatok közreadására, az aradi lelkész megtagadta az engedelmességet. Mivel azok a cikkek és a kerülethez intézett beadvány súlyos vádak tartalmaz ellene, kijelenti, hogy *fegyelmi vizsgálatot kér maga ellen.*

Szeberényi Zs. Lajos szenvedélyes hangú beszédében támadja az aradi egyház vezetőségének eljárását, mellyel nem használt sem magának, sem az egyetemes egyháznak. A magyarországi ág. ev. egyház hazafiságához kétség nem férhet. Eleinte ő is azon állásponton volt, hogy menjen az aradi egyház Isten hírével, de most már azt mondja, nem szabad elereszteni, mert az a vádakkal mintegy beigazolását szolgálja. Meg kell tartani az egyházmegye kebelében s a vádaskodók ellen fegyelmi eljárást kell indítani.

Többek hozzászólása után a közgyűlés hozzájárult az ügyész indítványához, az elnökségnek azzal a módosításával, hogy az ügyet mégis törvénykezési tételre kell vinni, ahol érvék és okok döntenek.

Végül a közgyűlés Szeberényi Zs. Lajos indítványára bizalmat szavazott az elnökségnek.

Aki a boldogság elől szökik.

Irtá: ifj. Szász Gyula.

I.

Füty. — Egy pere.

Az ajtót fejrántotta a kalauz. Hideg áram csapott be s hozott vissza a világba. Ott voltam s már el is mentünk — társam érkezett — s alig volt időm kihajolva visszaneézni a töltés alján elvesző kicsi kis őrházra, amely mellett folytonos zúgással fut nap-nap után a világ vére, keringve, a kétszeres vasvágányu erekben. A füst rácsapott a kis fedélre. Dörögve vágattunk át valami apró hidon s minden eltűnt a feketés éjbe.

— Jó estét. — Szervusz!

A beszállott ur beszélt. Ránéztem

— A Faragó Laci vagyok. Nem is ismeresz; úgy megvénültem? Lám, te nem!

Nem volt igaz. Én vénültem már meg kopasz tarkómmal, de ő, Faragó Laci, az iskolatársam, aki akkor is már az első gavallérja volt a városnak s aki éjjeli zenét adott valami szép leánynak, amikor másnap érettségi vizsgát kellett tennie — ő, oh, ő egészen saját maga, egészen ifju maradt.

Kifogástalan kecses, fehér kézzel, fehérebb kézzel ült ott velem szemben s eszembe jutott, hogy irták nekem hazulról, míg együtt jogászokdtunk, hogy a Laci micsoda okos em-

ber, hogy szeretik a leányok, asszonyok, micsoda karrier-je lesz. Hogy hódolt az egész város ellenállhatlan voltának, ha néha nagy szünidőn, megtisztelte otthonát látogatásával. Bizony ügyetlenség volt azonnal rá nem ismerem: épen olyan volt mint eddig s hogy most valami nagy hivatala van a mi városunknál, az csak haladás: a hódításra természetben.

— Nem vénültél egy csöppet sem, Laci. Csak én vagyok a hibás; alighanem aludtam. Hát hová így futva, télvíz idején? Mintha szöknél!

Nem volt arra öltözve.

— Szököm. Ládd — nekimelegedett, megfogta kezemet, az arca asszonyos bőrén átderengett az az öröm, hogy azonnal elmondhat valamit, a mi reá fényt vet s a hangja, oh az úgy hízogott, mint valami simogató szellő — ládd, te mindig jó barátom voltál. Egymás mellett ültünk a padban is. — hátra biccentett a város felé — egymás mellett az egyetemen. Ismersz, tudod mi, ki vagyok, tudod, hogy nem ijedek meg egyhamar, nem vagyok mutatásból becsületes s hiszed az asszonyokban. Lőttek reám sokszor, öleltem szép asszonyokat — (bizony tetted Faragó Laci!) s most egy pisztoly, egy leány elől szököm. Egy pisztoly elől, a mely reám akar löni, egy leány elől, a ki szeret . . . Szököm a boldogság elől . . .

II.

— Szököm a boldogság elől, — ejtette ki a szókat lassan, kimérve. Nyilván tetszett neki az a fordulatos mondás. Ugy körülhízelegte a nyelvvel a hangokat, meggömbölygetve szájában. A Fekete Klára, hiszen ismered, tudod, a tánciskolából? hát csak belém szeretett, igazán nem tudom, hogy miért . . .

A vér ellepte a fejem erre a névre. Az én első ideálom, a kinek emléke most is él bennem, a megzaklatott lélek legelső zugában, s aki úgy állott előttem, mint a régi ives templomablakok aranyos hátterü üveg-képein a halvány, magas madonnák, földig érő sima lepelben, változatlan tiszta arccal, az én első ideálom ebbe az üres emberbe szeretett bele! Nagyon fájt. Bizony nem azért, mert most is olyan gyereki érzélemmel néztem volna rá, hanem mert keserves magas helyéről leszállni látni a szentet, önkénytelen átsajdul az effélénél valami tompa fájás a szíven. Fekete Klára!

— Járt utánam, vettem észre, nagyon csinos leány lett és az apja, a vén ember . . .

Színész beszélt nekem. Mindig az voltál, Faragó Laci; most is az vagy. Biztos kar-emelése, nyugodt önértetessége, az a hanghordozás, a mivel szavalt, tisztán láttatták azt a dozsérzetet, hogy egyáltalán beszélhet erről, s különösen, hogy nekem. Hogy elmondhatja,

Forradalom Perzsiában.

Fosztogatják az európaiakat.

Távirati tudósítás.

Arad, július 15.

A perzsa forradalom mind veszedelmesebb mérvet ölt. Legújabb táviratok szerint a sah helyzete tovább tarthatatlan. Hír szerint már szökésre is készül. Az utcai harc most már az európai városrészen is folyik, ahol rabolnak, fosztogatnak. A forradalmároknak Teheránba való bevonulása sokban hasonlít Konstantinápolynak az új-török csapatok által történt elfoglalásához. Lehetőleg kerülni igyekeztek a vérontást s eddig csak ott nyultak fegyverhez, ahol a sah csapatai ellentállást fejtettek ki. Igyekeztek megnyugtatni a lakosságot s a követségeket biztosították a rend fentartásáról. Nem pusztítani és öldökölni jöttek, mondták, hanem helyreállítani az alkotmányt és a nemzeti szabadságot.

A mai eseményekről alábbi távirataink érkeztek:

Londonból táviratozzák: A „Daily Telegr.” teheráni levelezőjének jelentése szerint a város bombázásának a sah csapatai által nem volt sikere, dacára annak, hogy a sah ágyui alig egy kilométernyi távolságból löttek. Ellenkezőleg, a nacionalistáknak sikerült ágyukat hozni a városba, melyekből viszonozták a tüzelést és a sah csapatait visszavonulásra kényszerítették.

A nacionalisták kb. 500 bachtarral, újabb megerősítést kaptak és a kozákoktól egy Makszim-ágyut elhódítottak.

A kozákok ágyutüzélése a követségeket fenyegeti. Minden percben várják, hogy a táviró összeköttetése megszakad.

A nacionalisták biztosra veszik, hogy a kozák kaszárnyát el fogják foglalni, mire Sultamachbad ellen vonulnak.

Teheránból táviratozzák: A tegnapi est folyamán a harc megszakítás nélkül folyt. A perzsa kozákok ágyutüzelésüket folytatták. Néhány löveg európaiak lakta házakat talált az angol követség közelében. E házakban a nacionalista vadászok voltak elrejtözve és innen tüzeltek az ellenségre. A sah csapatai a városon kívüli hadállásból bombázták a parlamen-

tet. Az angol és az orosz hiába igyekeztek a saht rábírní, hogy a nacionalistákkal megegyezzenek. Hírlik, hogy naplementekor az orosz követség egy titkára megjelent a parlamentben, hogy Liakov ezredes és perzsa kozákjai nevében Sipahdarnak és Szardar Asszadnak békeajánlatot tegyen. A békeajánlatokban fegyverletétel esetére egyszersmind biztosítékokat is kért. A forradalmárok vezérei állítólag azt felelték, hogy ha a tiszték és a kozákok képviselőiknek összes fegyvereiket kiszolgáltatják, úgy akadálytalanul akár hazamehetnek avagy semleges minőségben továbbra is a kaszárnyában tartózkodhatnak. Az ellen nincs kifogásunk, ha alkotmányos kormány alatt tovább szolgálunk. Az egyezményben mindenkinek a teljes sértetlensége biztosított.

Kölnből táviratozzák: A Kölnische Zeitung jelenti Teheránból e hó 14-éről este 6 óra 45 perckor feladott táviratban: 200 selahari Sultanahabadból jövet benyomult a városba és megtámadta a parlamentet, ahol most állandóan harc folyik. A Teherántól északra lévő dombokról hosszabb időközökben Creusot-ütegekkel bombázzák a parlamentet. A sah önkéntesei az örmények házait fosztogatják. Az idegen zászlókat nem veszik többé figyelembe. Több, európaiak tulajdonát képező házat kiraboltak. A nacionalisták döntő támadásra készülnek. Ma éjjel meg akarják kísérelni a kozák laktanya és Liakov házának légberopítését. A német iskolát komoly veszély fenyegeti. Hírlik, hogy 2000 bachtar a város kapuja elé érkezett.

Teheránból táviratozzák: Az utcai harc erősen tombol. Az európai városrészen oly nagy mérvet öltött, hogy mindenki azt hitte, hogy a döntés a legközelebb bekövetkezik. A katonák az európai házakat is fosztogatják és megtámadtak még olyan épületeket is, melyeken európai zászlók voltak.

A Daily Mail tudósítója a következőket táviratozza:

A mi házunk kapujában állottunk és kezünkben tartott fegyverrel vártuk az eseményeket. Mindantalan érkeznek fosztogatók, akik a szomszédos házakba betörnek és bennünket megakarnak támadni. Ha hangoztattuk, hogy európaiak vagyunk, tovább állottak. A kozákoknak néha sikerül egy-egy támadólag fellépő bandát kiszerezni az utcákból, mindazonáltal a kozákok már teljesen ki vannak szorítva Teherán utcáiból. Híre jár annak is, hogy több ezer forradalmár közeledik a városhoz, hogy a forradalmárok csapatait megerősítse. Egy angol hírlapíró egy kozák golyója oly szerencsétlenül talált, hogy rögtön halva rogyott össze. Az összes európaiak a legnagyobb veszedelemben vannak. Órák kérdése, hogy az egész Perzsiá lángra boruljon, amikor is a legborzasztóbb harcok várhatók.

micsoda szép leány lett abból, ezt folyton hangsúlyozta, hogy vetette utána a fejét, hogy szerették volna, ha elveszi. Hogy imádták egy más azt a leányt, hogy esett az kétségbe, s végre, hogy — hogy ő milyen becsületes ember.

— A leány egész bolond lett, — oly nyugodtan mondta, — s az est, — képzeld, az este, — a kicsi tanácsosnéhoz voltam hivatalára, — kitűnő kínai! — csak kopog valaki az ajtómon. A leány. Mit csinál, az Istenért; elveszett! Nem lehet másként. Hitegetél (egy kicsit bűnös is voltam ebben), most látod, mi a vége! Es aztán a leány, — te, gyönyörű szemei voltak s mélyen nézett reám, — leült egy karosszékre. Hidd el sokat ígért, a szemei beszéltek, s nagy erőmbe került azt mondani: Menjen haza, még mehet; én elutazom, hogy ne lettem légyen ma itthon; baj nem lesz. S hozzá az a bolond fiu, aki utána jött, pisztolyt fogott rám. No, volt drága dolog. Most is izgatott vagyok. Alig tudtam lecsillapítani: értsek meg egymást. Ígertem, hogy elutazom s ime itt vagyok. Micsoda szép leány volt pedig.

Es én, ugy magamban, meleg, őszinte, igazi bocsánatot kértem tőle, azért a sok rossz véleményért, a mivel illettem. Nyilván is megmondtam.

— Becsületes ember vagy, Laci. Jól cse-

lekedtél. Bolond kicsi leánynak egyszer csak a fejébe fut a vére, s nem tudja mit teszen. Levagiatlanság ezt kihasználni. De becsületes vagy...

... A régi idők jöttek fel eszembe, amikor így dicsértem valami apró cselekedetét. Amikor az iskolában olyan közel állottunk egymáshoz. S a fujó, prüsszögő vonaton úgy elbeszélgettünk ketten. Nagy teheről könnyebbülve, ő örömmel, hogy im, legújabb esetét mily pompásan el tudta mondani; úgy elbeszélgettünk a régi napsugaras, felejthetlen gyermek, ifju életről.

— Emlékszel arra a kövér fiura, ott a harmadik padon? Tanár lett...

III.

Pedig nem volt becsületes fiu ez a derék Laci. Hazudott. Mert hogy hazaértem, egy levél volt az asztalmon, a városomból. Egy ismerősöm írta.

„Bizonyosan ismerted és nem felelted el Fekete Klárát. Azt a leányt, aki olyan szép kék szemekkel nézett a világba, amely hamarosan besötétedett neki.

Tegnap fogták ki a molnárok a gátnál... Laci is akkortájt utazott el sürgősen. Gazember, megcsalta azt a boldogtalan leányt.”

A lecáfolt zászlósértés.

Tagadni! Tagadni!

Távirati tudósítás.

Arad, július 15.

A sinajai zászlósértés ügye még mindig élénken foglalkoztatja a közvéleményt és a hivatalos köröket. Ma a kormány hivatalosan megcáfolja a sinajai események nagy részét és a bécsi lapok tendenciózus közleményeinek tudja be úgy az incidensekről szóló híreket, mint *Ferenc Ferdinándnak* a lapokban megjelent nyilatkozatait. Az érdekes cáfolat így szól:

A *Budapesti Tudósító* mértékadó helyről a következő közleményt kapja: *Ferenc Ferdinánd* főherceg trónörökösnek és feleségének romániai látogatása kapcsán a lapokban különféle híradások jelentek meg, amelyek hivatalos vizsgálat megindítását tették szükségessé. Ma már megállapítható, hogy ezeknek a híreknek legtöbbje a valóságnak nem felel meg. Mindenekelőtt konstataálni kell, hogy az a jelentés, amely a trónörökös vonata ellen Erdélyben elkövetett merényletről szólott és amelyet egy budapesti laptudósító közölt, valótlan és koholt. Ami az állítólagos zászlósértésekre vonatkozó híradásokat illeti, erre nézve a magyar kormány, illetve a külügyi hivatal azonnal megfelelő intézkedéseket tett, hogy a dolgok való állása hivatalos vizsgálat alapján kiderüljön s ezeknek az intézkedéseknek célja természetesen az volt, hogy amennyiben az állítólagos sérelemre vonatkozó közlések igazsága bebizonyulna, megfelelő elégtétel szereztessék. A bukaresti osztrák-magyar követnek a megejtett vizsgálatról való jelentése megállapítja, hogy a magyar zászlónak Sinajában való megsértését hírül adó jelentések teljesen valótlanok és hogy egy bukaresti diákok tervezte állítólagos merényletet is meg tudnak akadályozni.

A magyar zászló megsértéséről szóló jelentéseket szemellátható célatossággal lelkiismeretlen publicisztikai agent provokátorok terjesztették. Most annak megállapítása is szükségessé vált, hogy ezeknek a rosszakaratu híreszteléseknek kik a terjesztői s már eddig meg lehetett állapítani, hogy a zászlósértésről szóló híreket elsősorban egy bécsi laptudósító hozta nyilvánosságra, a melynek jelentéseivel szemben a bécsi sajtó állandóan olyan bizalmatlanságot tanusít, hogy a zászlósértésről való híradást — a mint ennek a laptudósítónak legtöbb híret — a bécsi lapok közül egyetlenegy sem adta ki. A magyar lapokhoz azonban ez a jelentés telefon útján elsősorban Bécsből jutott el.

Ugyancsak ilyen zavaros forrásból származik *Ferenc Ferdinánd* trónörökös állítólagos nyilatkozatának híre is, amelyet a trónörökös egy küldöttség előtt tett volna s amely alig ismételhető. Ez a trónörökös szájába adott nyilatkozat magán viseli a teljes koholtság bélyegét. Hogy azonban e tekintetben a legcsékélyebb kétely fönn ne maradjon, a leghatározottabban ki kell jelenteni, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónörökös a magyar szolgabírákról és csendőrökről, továbbá a magyarországi románokról a neki tulajdonított kijelentéseket nem tette s így ez a jelentés is tisztára koholmány. A legrovidebb idő alatt mindenki nyilvánvaló meggyőződést szerezhet majd arról, hogy mindez a hazug híresztelés rosszakaratu és eléggé el nem ítéhető manővernél nem egyéb.

Kossuth Ferenc utazása. Budapesti tudósítónk jelenti: *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter ma délután 2 órakor Pally titkár kíséretében Budapestről Marchegen át Wiesbadenbe utazott. A pályaudvaron megjelent Szterényi államtitkár és az államvasutak több igazgatója. *Kossuth* négy hétig marad Wiesbadenban, ahonnan utókurára Karlsbadba utazik. Budapesti tudósítónk jelenti: *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszternél a délelőtti folyamán csaknem valamennyi Budapesten időző függetlenségi képviselő megjelent, hogy bucsút ve-

gyen a hosszabb időre távozó pártvezértől. Kossuth Ferenc ma is arra buzdította hivat, hogy a nyári szünet alatt szüntelenül hirdessék kerületeikben a függetlenségi eszméket, hogy ősszel, amikor ismét megkezdődik a kibontakozásra irányuló munka, az egész ország tömör egységben sorakozzék a függetlenségi zászló alá. Ő a maga részéről ezt az időt is arra fogja fölhasználni, hogy a kibontakozási tervet előkészítse.

A körmöci leányiskola botránya.

Az elnéző polgármester.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

A körmöcbányai iskolabotrány még nem simul el és úgy folynak a kis bányavárosban a dolgok, mintha ezideig semmi sem történt volna. A felfüggesztett Jankovics Demeter vigan bejár az iskolába. Intézkedik, növendékeket vesz fel, átnézi a kefelenyomatát az idei iskolaértésítőnek, amelyben persze semmi nyoma annak, hogy a leányiskola micsoda viharokat okozott az iskolaév végén országszerte. A helyébe kinevezett igazgatóhelyettes nem engedi be az iskolába és ebben a terrorizmusában segítő jobbkeze Palkovics polgármester, akit a botrányos ügyből folyólag szintén fegyelmi alá vontak. Azonban Palkovics mester mindannak ellenére vidám és kitűnően tudja mimelni, mintha semmi a világon nem történt volna. Legalább mintha vele nem esett volna meg semmi. A helyettes, ideiglenes igazgató az ő utasításai következtében nem vezetheti az ügyeket és így minden a régi kerékvágásban döcög. A polgármester és pártja a legagyafurttabb ötletekkel üzik a terrort. A legtetszetősebb ezek között egy iv, amely száz, nevekkal betöltendő rovatkákból áll. Az aláírások fölött ez a szöveg:

Kijelentem, hogy a körmöcbányai polgári leányiskola tanulója voltam fiatal koromban. Ismertem Jankovics Demeter urat, aki akkor még fiatalabb volt, de mindannak dacára velünk soha szemérmelenségekre nem vetemedett. Olyan tisztán, mint a hófehér patyolat, kerültünk a házasság szent berkeibe. Női becsületszavunkra kijelenthetjük, hogy Palkovics Demeter igazgató ur uri módon viselkedett velünk szemben addig, míg iskolába jártunk és azután is tisztességes formák között maradt fenn az ismeretség közöttünk.

Ezt az ivet körözteti Demeter bátyánk valamelyik jó barátja és ezt az ivet persze minden körmöcbányai asszony szíves készséggel aláírja. Mert próbálja meg csak valaki alá nem írni! Ne jelentse ki valamelyik asszony, hogy Jankovics nem szemérmelenedett vele. Ne mondja azt, hogy patyolattisztán került a „házasság szent berkeibe”. Nyomban kiközösítik az aláírók a maguk tisztaságából.

Zseniális gondolat volt az iv köröztetése, (amely néhány híján már betelt), de bizonyos, hogy olyan hasznos gondolat is volt egyuttal. Mert a bizonyításnál nem ez esik latba, hanem azok a vallomások, amelyek úgy szólnak, hogy „előrehaladott kora dacára szemérmelenedett velünk, akik csak ezután kerülünk a házasság szent berkeibe”.

A fölháborodott városba hétőn jön Finka Sándor garamberzencei főszolgabíró, akit a megyében nagy pártatlanságáról és igazságszeretetről ismernek, ő vezeti a városi és iskolai nagyfejűek ellen a vizsgálatot.

Az aradi bankcsalók.

Szántó Izidor és Ujházy az ügyészség fogházában. — Ujabb bűnök.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

(Szántó felesége a rendőrségen.)

Arad lakosságát ma az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár kebelében üzött bankcsalásokról szóló hírek foglalkoztatták. A két bűnöst, Szántó Izidort és Ujházy főkönyvelőt ma délután átkísérték az ügyészség fogházába, ahonnan aligha kerülnek ki mostanában. Ujházy bűnhalmazata ma megszorodott, mert kiderült róla, hogy egy aradi előkelő ügyvéd nevére váltót is hamisított.

A vezérigazgató még most is erősen hangoztatja ártatlanságát, Ujházy ellenben mindent beismer és a bűnös üzelmekért Szántóra hártja a felelősséget. A mai nap krónikájához tartozik, hogy a bank igazgatósága rendkívüli ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy e hónap 30-án közgyűlésre gyűljenek össze, amelyen az intézet sorsa fölött döntenek.

Mai tudósításunk a következő:

A BANKCSALÓK A RENDŐRSÉGEN.

A két jómadár ma délutánig volt a rendőrség foglya. A főkapitányságon éjjeltől fogva, az ügyészséghez való átkísérésükig sok minden történt Szántóval és Ujházyval. A rendőrségen való szereplésüket időrendben a következőkben mondjuk el:

(Éjfél-látogatás a cellában)

Irtunk már arról, hogy Szántó Zubor Gyulát, Ujházy pedig Vadász Armand drt, a Hitelbank és Takarékpénztár ügyészét bizta meg a védelemmel. Vadász a késő esti órákban értesült erről és éjfél táján felkereste a rendőrségen a foglyokat. Előbb Szántóhoz ment be, aki egyedül volt cellájában és álmatlanul hánykódott a kemény faágyon.

— Ártatlanul kerültem ide, — ezzel fogadta Vadász ügyvédet és a szemét törülgette. Azután arról panaszkodott, hogy betegnek érzi magát.

— A szivbajom föltámadt — panasolta. — Idegrohamaim vannak.

Szántónak ugyanis már régen szívelhájásdása van, amely most idegrohamokkal súlyosbitva jelentkezik.

Azután Szántó elpanaszolta Vadásznak, hogy ő az ellenségei üldözése következtében jutott a fogházba.

— Ha kiszabadulok, — fenyegetőzött a direktor ur — majd elbánok a gazemberekkel.

(Az álmos főkönyvelő.)

Vadász ezután Ujházyt vizitelt. A derék főkönyvelő olyan mélyen aludt, mint egy ártatlan lelkű gyerek.

— Ébredjen, — mondta az ügyvéd és megveregette a vállát.

Ujházy azonban tovább horkolt. Ekkor a vele egy cellában levő szocialista vezér kezdte rángatni a ruháját, amire fölébredt. Amikor Vadászt megpillantotta, egykedvűen mondta:

— Most aludni akarok. Majd holnap fogadom az ügyvéd urat.

A védő nem akarta zavarni Ujházyt és gyorsan eltávozott. A főkönyvelő ezután ismét mély álomba merült.

Ma kora reggel megjelent a rendőrségnél Szántó Izidor felesége. Berecz Ferenc kapitány, ügyeletes rendőrtisztviselő elé vezették, a ki székkal kínálta meg a fáradtnak látszó asszonyt. A szájalomra méltó nő, aki két gyermek anyja és most is anyai örömöknek néz elébe, hosszú ideig hangos zokogástól szóhoz sem jutott. Mikor végre könnyei elapadtak, azzal a kérelemmel fordult Berecz kapitányhoz, hogy adjon engedélyt arra, hogy fogva lévő férjével beszélhessen. Megkapta az engedélyt. A kapitány csemetett a fogdafelügyelőnek és utasította, hogy vezesse be Szántónét a fogoly cellájába.

Szántó, aki az éjszakát nyugtalanul töltötte és csak reggel felé aludt el, felriadt álmából, mikor a cella ajtajában a kulcs nyikorgott. Mikor az ajtó kitárult és előbb a fogdafelügyelő lépett be, leugrott a deszkapriccsról és udvariasan köszöntötte a felügyelőt, akitől azt kérdezte, vajjon nem kereste-e a felesége és vajjon Green főkapitány bejött-e a hivatalába.

— A felesége kint vár a folyosón, tessék hozzá kimenni, — felelte a felügyelő.

Szántó végigsimította az éjjeli heverésben összegyűrődött ruháját, majd nyugalmat erőszakolva magára, kilépett a folyosóra, a hol felesége csendes sirással várta a szomorú viszontlátás pillanatát.

— Ártatlan vagyok és csak ellenségeimnek köszönhetem a letartóztatásomat. Azért is izentem meg, hogy reggelig tart a kihallgatásom, mert azt hittem, hogy reggelre az ügyvédem kiszabadít, mondotta Szántó, akit a börtön-levegő nagyon is megváltoztatott, úgy annyira, hogy a felesége ijedten kérdezte:

— Ne hívassak orvost, rettentően nézel ki rosszul vagy?

Szántó a feleségével történt találkozás pillanatában egy teljesen összetört és energiáját veszített ember benyomását keltette.

— Az ujságokból tudtam meg, hogy le vagy tartóztatva, — mondotta Szántóné s tovább nem tudott beszélni. Hangos sirástól visszhangzott a földalatti börtön sötét folyosója.

Szántóné ezután elmondotta, hogy sürgönyözött apjának és Aradra kérette, majd családi ügyekről beszélt neki az ura, aki rendkívül kíváncsi volt arra, vajjon mit irnak róla az ujságok és kérésére meg is kapta a ma reggel megjelent lapokat.

— A lapok nem irnak igazat, nem követtem el semmi büntetendő cselekményt és kérlek, hogy a lapoknak ne adj hitelt — fordult felesége felé.

A találkozásnak a fogdafelügyelő ama kijelentése vetett véget, hogy Green főkapitány elé kell vezetni a foglyot.

Szántóné eltávozott a rendőrség épületéből azzal az ígérettel, hogy rögtön felkeresi Zubor Gyula ügyvédet és megkér, hogy kövessen el mindent férje szabadlábra helyezése érdekében.

(Ujabb bűnök.)

Green főkapitány ma délelőtt felhozatta cellájukból a letartóztatott vezérigazgatót és főkönyvelőt, hogy különösen Ujházyt egy csak tegnap napvilágra került váltóhamisítási bűn-

ügyében megkezdett nyomozást folytassa és befejezze s ezzel az egész bűnügyet áttehesse az aradi kir. ügyészséghez. Ujházy, aki több esztendeig járta Szántó Izidor iskoláját, mint ez az utolsó órákban kitűnt, méltó tanítványa a mesternek. Eltekintve azoktól a bűnös manipulációktól, melyeket a vezérigazgatóval közösen követett el és amelyeket töredelmesen be is ismert, önállóan a maga kezére is dolgozott. Előkelő rokonságának több tagját rábirta arra, hogy részvényeket vásároljanak, mert ezzel a maga pozícióját erősítette meg a banknál.

De ezzel még nem merítette ki finánc zsenialitásának időközi megnyilvánulását. Néha néha váltót is hamisított. Tegnap egyik közeli rokona tett ellene feljelentést váltóhamisítás miatt a rendőrségen és ez a feljelentés jó részt hozzájárult a letartóztatásához.

Ujházy néhány hónappal ezelőtt két váltót számítottatott le a Hitelbanknál. Mindegyik hat-száz koronáról szólott. A kezesek elsőrendű minőségűek voltak. Az egyikken Tagányi Sándor, a másikon Drechsler Béla báró szerepelt jóállóként.

A bank Ujházy váltóit teljes értékükben kifizette és nem úgy bánt el alkalmazottjával, mint az idegen ügyfelekkel, akik a váltókölcsön egy részét részvényvásárlásra voltak kénytelenek fordítani. Ujházy felvette a pénzt és el is költötte. Kétszer meghosszabbította a váltókat, fizette a kamatokat, de egyszerre a váltók nem voltak találhatók. A megindított bűnügyi nyomozás ideje alatt tudniillik esedékessé váltak volna a váltók, melyeket azonban Ujházy a rendőrségi lefoglalás alól úgy vont el, hogy azokat megsemmisítette. A kezeseket felszólították a fizetésre s azok a rendőrségre siettek, ahol feljelentést tettek váltóhamisítás címén ismeretlen tettes ellen.

Green főkapitány természetesen Ujházyt vontta elsősorban felelősségre, aki tagadás nélkül bevallotta, hogy a kezesek nevét a váltókra hamisította, a pénzt felvette és elköltötte és a váltókat megsemmisítette.

— Mindezekről a dolgokról azonban tudott a vezérigazgató is, aki még meg is dicsért azért, hogy a családtagjait üzleti összeköttetésbe hozom a bankkal, — mondta Ujházy.

Az ügybuzgalmat ilyen szép szavakkal méltató igazgató azonban hallani sem akart arról, hogy az ő tudtával történt volna a váltók megsemmisítése.

— Figyelmeztettem — ugymond — Ujházyt a súlyos következményekre és erélyes szavakkal róttam meg azért, hogy esetleg kellemetlenséget okoz az intézetnek.

A szembesítés alkalmával Ujházy fentartotta előbb tett vallomását, de Szántó is megmaradt a mellett, hogy a váltómanipuláció a tudtán kívül történt. Ennek az épületes pénzügyi miveletnek a felderítésével be is fejeződött az aradi rendőrség szerepe a bűnügyben. Green főkapitány elkészítette minden egyes bűncselekményre vonatkozólag külön felvett jegyzőkönyv alapján az iratjegyzéket, becsomagoltatta a bűnjelek gyanánt lefoglalt könyveket és egyéb okmányokat és délután négy órakor kiadta a rendelkezést arra, hogy a foglyokat kísérik át az ügyészséghez.

SZANTÓÉK AZ ÜGYÉSZSÉGEN.

(A foglyok átkísérése.)

Délután négy órakor kísérték át Rónay István és Rédl János detektívek Szántó Izidort és Ujházy Andort az aradi ügyészség fogházába. A városház alsó kapuján vezették ki a foglyokat, hogy a feltűnést elkerüljék. A törvényszéken a kíváncsi emberek tömege vette körül az új vendégeket, akik lesütött szem-

mel haladtak végig az igazságügyi palota folyosóján. Mindketten láthatólag nagyon meg voltak törve. Meglátszott rajtuk az átvirrasztott éjszaka gyötrelmeinek nyoma. Szántó Izidor szeméi körül vastag kék karikák húzódtak végig. Szemei beestek és arca sápadt, fakó volt. Borostás álla, nyakkendőjének rendezetlen kötése, gyűrött ruházata, még megtörtébbnek mutatták. Ujházy valamivel nyugodtabb volt és nagyon komoly. Mintha valami végtelen bánat nehezedett volna rá. A detektívek egyenesen Lehmann Viktor helyettes vizsgálóbíróhoz vezették a foglyokat, aki kiállította az átvételi ívet.

Többször előfordult csendőri és rendőri brutalizmusok miatt ugyanis most, mielőtt a foglyokat beutalnák, kérdést intéznek hozzájuk, hogy nincs-e valami panaszuk és nem történt-e esetleg velük szemben valami tetteleges bántalmazás. Ez esetben nyomban törvényszéki orvost hivatnának, aki konstatálná a testi bántalmazást, hogy a brutális hatósági közeg ellen eljárást lehessen indítani. Az új foglyoknak is át kellett esni ezen a hivatalos aktuson. Alig pár percig tartott. Szántó és Ujházy is kijelentették, hogy semmi panaszuk nincsen, csak arra kérték a vizsgálóbíró, hogy ha már itt kell maradniok, legalább gondoskodjék róla, hogy „jó zárkát” kapjanak. Panaszkodtak, hogy a rendőrségi fogdában nem tudtak aludni. A vizsgálóbíró megígérte ezt nekik, mire a kihallgatás véget ért. Lehmann vizsgálóbíró intézkedett, hogy a foglyokat az ügyészség fogházába szállítsák be.

(Beszélgetés Szántóval.)

Szántó Izidort és Ujházy Andort ezután kivezették a folyosóra, ahol az Aradi Közlöny munkatársának mindkettőjükkel alkalma volt rövid beszélgetést folytatni. Szántó behúzódott egy ablakmélyedésbe, ahol idegesen mozgolódva várta, hogy mikor nyilnak meg előtte a fogház kapui. Amikor észrevette, hogy munkatársunk közeledik feléje, keserű gunnyal szólt hozzá:

— Az urak most nagyon érdeklődnek irántam! Én vagyok ugy-e a legaktuálisabb, a legérdekesebb személy Aradon. A nagy bankpanama, — mi? — mondotta fanyar mosolylyal. Lesz miről beszélni a tisztelt közvéleménynek, amely mohó éhséggel falja az eseményeket. Mert szenzáció, csak szenzáció kell. Valakin csak muszáj elverni a port és ez a valaki most Szántó Izidor. Pedig hát végén csattan az ostor.

— De talán ez a csattanás majd Önnek fog fájni, — vetette közbe munkatársunk.

— Nem. Erről megvagyok győződve, mert ártatlan vagyok. Ez ki is fog derülni. Az, hogy most látszólag minden ellenem van és pillanatra összezsugorodtam fejem felett a hullámok, még nem döntő. Még nem hangzott el az utolsó szó ebben az ügyben. Hohó, lesz még itt szép kis multságban része a közönségnek, majd a finálénál. Csak türelem. Az én lelkiismeretem nyugodt és tudom, hogy az egész hajsza csak ádáz ellenségeim boszomúve, akik engem anyagilag, erkölcsileg tönkre akarnak tenni.

— Kiket ért ezalatt? — volt a kérdés.

— Erre most még nem nyilatkozom, — szólt vészjósló hangon Szántó, — de mondhatom önnek, már is olyan adatok felett rendelkezem, amelyekkel hathatósan le fogok csapni ellenfeleimre és ők fognak beleesni abba a verembe, amelyet nekem ástak.

A boszúérzet nem hagyott nyugodni egész éjjel. Nem a lelkiismeretem háborgatott, mert az tiszta, hanem a keserű tudat, hogy ily aljas hajszának lettem áldozata minden komoly alap nélkül. Egész éjjel e felett töprengtem...

(Ujházy zokog.)

Ujházy Andor, aki az egész beszélgetést lehorgasztott fővel hallgatta végig és némán állott helyén, ekkor közbeszólt:

— Akkor mit szóljak én, aki teljesen ártatlanul keveredtem ebbe a csunya ügybe. Nagyon kérem, — szólt fájdalmas hangon s munkatársunkhoz fordulva, — írja ezt meg az ujságban, ne gondolják rólam, aki családos ember és gyermekei vannak, hogy világesaló vagyok.

Itt két könyesepp futott végig bánatos arcán.

— Ide kellett jutnom — mondotta — és rámutatott a fogház ajtajára. Ide jutottam és nem tudom miért. Mindég becsületes, tisztességes ember voltam, isten a tanum, még inkorrektiséget sem követtem el soha és most börtönbe kerülök. Szegény feleségem, drága gyermekeim...

Ujházy hangja itt zokogásba csuklott.

(Lépjenek be!)

A titkosrendőrök csengettek a fogház ajtaján. Nehéz lépések kopogása hallatszott. Fordul a kulcs és négy fogházör jelenik meg az ajtóban. Valamennyi szuronyosan. A fogházörök kíváncsian szemlélik az uriasan öltözött új vendégeket, az őrmester pedig öblös hangon szól rájuk:

— Lépjenek be!

Szántó Izidor egy mély sóhajjal lépte át a fogház küszöbét. Ki tudja, hogy mint szabad ember mikor jöhet azon vissza.

A fogházban az őrmester elsősorban betörzskönyvezte az új lakókat. Szántó Izidor a 172-es, Ujházy Andor pedig a 173-as számot kapta. Ezután ujjlenyomatokat vettek a foglyoktól, majd felvezették másodemeleti cellájukba, ahol külön zárkába helyezték el őket. A direktor ur ágya feletti fejlepon a következők vannak:

172. szám.

Csalás, magánokirathamisítás stb. terhelt

SZANTÓ IZIDOR

előzetes letartóztatásban

1909. július 15.....

Alig foglalta el Szántó Izidor celláját, nem sokára fogházör jött érte és Kovács József királyi ügyész elé vezette, ahol Zubor Gyula ügyvéd — védője — már várta. Szántó ügyvédi meghatalmazást irt alá védőjének, ezután újból visszakísérték zárkájába.

(Az ügyészség indítványa.)

Mihelyt a rendőrségtől beérkeztek a nyomozati iratok a királyi ügyészséghez, Pogonyi Nándor királyi ügyész, aki a szabadságon levő Szakoleczay Lajos vezető-ügyészt helyettesíti, nyomban tanulmányozni kezdte az iratokat. A törvény ugyanis kötelességévé teszi az ügyésznek, hogy 48 óra belül a vizsgálóbíróhoz indítványt terjesszen elő az előzetes letartóztatásban levő foglyok szabadlábra helyezése, az előzetes letartóztatás fenntartása, vagy a vizsgálat, esetleg a vizsgálati fogság elrendelésére vonatkozólag.

Pogonyi Nándor, a királyi ügyész úgy a Szántó Izidor, mint Ujházy Andor ellen elrendelt előzetes letartóztatás fenntartását indítványozta. Az ügyészség idevonatkozó indítványa főbb vonásaiban így szól:

Csalás, magánokirathamisítás stb. bűncselekményekkel terhelt Szántó Izidor és Ujházy Andor gyanúsítottak ellen folyamatba tett büntető ügyben a rendőri hatóság által elrendelt előzetes letartóztatás fenntartását indítvá-

nyozom a Bp. 141. §-ának 2. és 5. pontjai alapján,

mert:

a hitese könyvszakértőknek véleménye, a nyomozás összes adatai és Ujházy Andor gyanúsított részbeni beismerő vallomása alapos gyanut keltenek az iránt, hogy gyanúsítottak mindegyike oly bűncselekmények elkövetésével vádolható, amelyre kiszabandó büntetés előrelátható nagysága alapos ok lehet arra, hogy gyanúsítottak magukat az igazságszolgáltatás alól elvonják;

s mert előrelátható az, hogy gyanúsítottak eddig viselt állásuktól elmozdítva és így rendes kereset forrásuktól megfosztva lesznek

és mert, bár gyanúsítottak tudták, hogy ellenük a nyomozást elrendelő végzésben felsorolt bűncselekmények miatt eljárás van folyamatban, mégis az eljárás alatt újabb büntetteket követtek el, illetőleg elkövetni megkíséreltek.

Arad, 1909. július 15-én.

A büntető perrendtartás 141. §-ának 2. és 3. pontja, amelynek alapján az előzetes letartóztatást indítványozta az ügyész, így szól: Előzetes letartóztatásba helyezhető:

2. Ha a terhelt megszökött, vagy avval a vállal, hogy magát a büntető eljárás elől elvonja, elrejtőzött és utóbb a hatóságnál önként nem jelentkezett; továbbá, ha bizonyíték forog ennél arra nézve, hogy a terhelt a szökésre előkészületet tett; végre, ha megszökésétől azért, mert állandó tartózkodó helye, vagy rendes keresetforrása nincs, vagy mert ismeretlen és magát igazolni nem tudja, vagy az alkalmazandó büntetésnek előrelátható nagyságánál fogva alaposan lehet tartani szökéstől.

Az 5. pont így szól: Ha a terhelt az előzetes indított eljárás alatt újabb büntetést, vagy vétséget követett el, vagy ha bizonyíték forog fenn arra, hogy a terhelt a megkísérelt büntetést, vagy vétség végrehajtásával, vagy azzal fenyegetőzött, hogy újabb büntetést, vagy vétséget fog elkövetni.

A vizsgálóbíró az előzetes letartóztatás fenntartására vonatkozólag valószínűleg a holnapi nap folyamán fogja meghozni döntését.

ESZÉLGETÉS A BANK ÜGYÉSZÉVEL.

Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetett adász Armanddal, a Hitelbank ügyészével, aki pénzügyi jelenlegi állapotáról és a jövő látásokról mondotta el észleleteit. Előadását természetesen ama megjegyzéssel közöljük, hogy int némileg érdekelt fél kissé optimisztikusan látja a helyzetet.

(A betevők és részvényesek.)

— Kik károsodnak meg a bank ügyfelei közül? — kérdezte munkatársunk.

— Ha a betevők és a részvényesek nem selkednek idegesen, akkor senkise fog megkárosodni, — mondta Vadász. — Az intézetet aktívnak látom. Hiszen a letartóztatott tisztviselők nem kezelték el a banknak egy fillérjét; csak magántermészetű okiratokat hamisítottak, azt pedig már mások is megtették. Erre a pénzügyi intézet nem tehet semmit s az intézet nem is érintik.

— Megrohanták-e a bankot a betevők?

— Ugy tudom, hogy a mai napon 6—7000 koronát fizetett ki az intézet a betevőknek. De vannak olyanok is, akik már fölmondtak. A hány száz koronás betéteket azonnal kifiktik, de az ezekre rugó betéteket csak a mondási idő leteltével adja vissza a bank.

— A betevők aradiak?

— Vannak aradiak és aradmegyeiek is. egyik legnagyobb betevő Barát János, az ézet pénztárnoka, akinek tízezer korona adékát betétképpen kezelte a bank. Ő nem indékozik kivenni a pénzét.

— És a részvényesek pénze nincs veszendőben?

— Minden attól függ, hogy a betevők hogyan követelik vissza a pénzüket.

— Kik a legnagyobb részvényesek?

Wolf Béla lókereskedőnek 100 részvénye van. Azonkívül annak a szerencsétlen Szántónak az apósa, Grünwald József vaskői kereskedő 20.000 korona értékű részvényt vásárolt. A többi kisebb részvényesek neve nem jut eszembe.

(A bank „vagyonai.”)

— Mi lesz a zálogházzal?

— Abban a banknak negyvenezer koronája fekszik. Nagyon örülnénk, ha a zálogtárgyakat minél előbb kiváltanák, mert ez által a bank pénzhez jut és könnyebben ki tudja elégíteni a követelőző betevőket.

A banknak vagyona van, a bank aktív s nézetem szerint nem rendíti meg az intézet alapjait ez a kalamitás. Számításom szerint 90 ezer korona vagyona van a banknak és adósságai nincsenek.

A váltótárcát 50 000 koronára becsülöm.

A városnál adóletéte van 4000 korona.

Az állampénztárban pedig 9000 korona.

Azokat a betéteket, amelyeket nem vesznek ki s (amelyekre ígéretet kaptunk) 20.000 koronára becsülöm.

(Ennyire becsüli a bankügyész a vagyont.

Talán fölösleges mondani, hogy ezt Vadász rózsaszín világitásban látja így. Kétségtelen, hogy ő sokban téved. A városnál néhány hónap előtt 1800 korona adótartozása volt a banknak. Erre a pénzügyi intézet címére postán érkezett 6000 koronát Vannay Gyula adóügyi tanácsos letiltatta. Szántó és Györfy báró fölkeresték Varjassy polgármestert a letiltás föloldására.

— Sajnálom — mondta Varjassy — de nem tehetek eleget a kérésüknek.

Legutóbb is 900 koronát foglaltatott le az adóhivatal adóhátralék fejében. A bankügyész talán ezekről gondolta, hogy adóletétek?)

(Károsuló pénzügyi intézetek.)

A bankügyész előadásából azt lehetné a tájékozatlan publikum, hogy a Hitelbank manipulációi következtében senki se fog károsodni. Ez azonban tévedés. A betevőkön kívül érzékenyen érint a bank bukása három pénzügyi intézetet: a Budapesti Központi Takarékpénztárt, a Budapesti Terézvárosi Takarékpénztárt, s a Kecskeméti Közgazdasági Bankot. Ezek ugyanis visszleszámitolási viszonyban voltak a Hitelbankkal s ennek következtében egyenként huszezer koronával károsodnak. A Hitelbanktól az említett bankokhoz jutott váltók jobbára értéktelenek s így azok összege elveszett a három pénzügyi intézetre nézve.

Szántó több aradi előkelő pénzügyi intézettel is szeretett volna visszleszámitolási viszonyba lépni, de ridegen elutasították.

IGAZGATÓSÁGI ÜLÉS A HITELBANKBAN.

Ma délelőtt 11 órakor a Hitelbank igazgatósága rendkívüli ülést tartott Wittich Sándor bank-alelnök elnöklétével. Az ülést zártan jelentették ki és így kirekesztették a nyilvánosságot. Az ülésről a következő részletek kerültek nyilvánosságra:

(A titokzatos 600 korona.)

Vadász Armánd ügyész kijelentette, neki tudomása van arról, hogy Sz. nevű aradi ur

az utóbbi napokban, amikor a bank ügyei már rosszul álltak, átvett Szántótól és több igazgatósági tagtól 600 koronát ezzel a kijelentéssel:

— Ezzel elnémitom a sajtót és jó megerbe terelem a bűnvizsgálatot. Kétségtelen, — mondta Vadász — hogy Sz. ur csak ki akarta pumpolni a 600 koronát, mert képtelenség a sajtó és az igazságszolgáltatás megvásárlásáról beszélni. Sz. zsebre vágta a pénzt, Most vissza kell tőle követelni.

El is küldtek Sz.-hez, aki kijelentette, hogy semmit se ad vissza.

(Sz. kijelentette ma többek előtt, hogy nem igaz, mintha ő az említett célra kérte és kapta volna a 600 koronát. Több igazgatósági tag fölkereste őt, hogy vizsgálja át a könyveket 600 korona munkadíjért, ő elvégezte a munkát és meg is kapta a pénzt.)

(Felfüggesztett vezérigazgató.)

Ezután rátért az igazgatóság Szántó és Ujházy manipulációjára. Konstatálták, hogy a két jeles férfiú rutul befonta az igazgatóság tagjait, akik teljesen tájékozatlanok voltak a bankügyekben. Ujházyt ma elcsapták állásából s helyébe Zimmermann Loránt újszantannai lakost alkalmazták. Ő már volt a bank szolgálatában, de Szántó elbocsátotta, mert nem akart résztvenni a bűnös üzelmekben.

Szántót az igazgatóság ma felfüggesztette állásától. Egyébként elhatározták, hogy e hónap 30-án rendkívüli közgyűlést tartanak, amelyen Szántót elbocsátják s ekkor határoznak a fölött, vajjon fennmaradjon-e a bank, vagy pedig felszámoljon?

A BANKALELNÖK LELEPLEZ.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste a bankigazgatóság alelnökét, Wittich Sándort, hogy a bankbotrány ügyében tőle halljon autentikus adatokat. Az alelnök teljes őszinteséggel tárta fel munkatársunk előtt a helyzetet és kerekén kimondotta, hogy Szántó Izidor vezérigazgató a legvakmerőbb hazudozásokkal vezette őt félre és vele együtt az egész igazgatóságot.

— Az igazgatóság — ugymond Wittich — első sorban most arra törekszik, hogy a betevőket és hitelezőket elégítse ki. A részvényeseknek bizony számolniuk kell azzal, hogy elvesztik a befizetett összegek egy jórészét, de a betevőknek nem szabad egy fillér kárt sem szenvedniük. Már eddig is körülbelül hat-hét ezer korona visszafizetés történt.

A könyveket, minthogy a rendőrség lefoglalta, az igazgatóság nem nézhette át. De áttanulmányoztuk a váltókat. Mondhatom, hogy rendkívül pesszimisztikusan számítottunk, mert el vagyunk készülve reá, hogy ott is történtek szabálytalanságok és visszaélések, de meggyőződöttünk róla, hogy az így fennmaradó váltótárca számbavétele mellett az intézet aktív.

(Milliók a levegőben.)

— Szántó igazgatóról én a legelső pillanat óta azt a véleményt alkottam meg magamnak, hogy egy nagyvárosi hóbortban szenvedő hazug fráter. Milliókról beszélt előttem folyton.

— Ugyan direktor ur, ne is álmodjon ilyesmirel. Csak blamálja magát, ha az intézet alelnöke előtt ilyesmirel beszél.

Sajnos, én vagyoni felelősséggel tartozom és viselem is az állásom következményeit, mert én vagyok az oka, hogy engedve Szántó rábeszélésének, az intézet kötelékébe léptem. Pedig mondhatom, hogy hosszú ideig ellentálltam a kísértésnek.

(Alelnök-fogdosás.)

— A múlt év decemberében felkereste Csutak Károly és Szántó Izidor, akit én azelőtt nem ismertem, a velem egy lakásban lakó Tömörty

akit rábeszéltek arra, hogy fogadja el az alelnöki állást. Tömörly ahhoz a feltételhez fűzte a belépést, ha én is helyet foglalok az igazgatóságban. Eljöttek mindhárman hozzám s kapacitálni akartak.

— Nekem sem pénzem, sem kedvem, de főleg szaktudásom nincs ahhoz, hogy egy pénzintézet élére álljak, — válaszoltam.

De januárban újra megjelent nálam a deputáció *Iozsádi Gyórfy Árpád* báró vezetésével. Ujra megkezdődött a kapacitálás és a báró kijelentette, hogy ő átvizsgálta a könyveket, vagyonaival és becsületével biztosít arról, hogy az intézet vezetése reális és nagyon szeretné, ha én őt, a ki keveset tartózkodik Aradon, állandóan helyettesíteném.

(Szántó ravaszkodása.)

Engedtem a rábeszélésnek. Most látom csak, hogy nekem volt igazam: nem értek a bankügyekhez. Szántó már az első alkalommal félrevezetett.

Az első igazgatósági ülés alkalmával történt, melyen nekem kellett elnökölnöm.

Az igazgatósági tagok késtek és én addig a könyveket nézegettem. Megütötte a szememet az idei főkönyvben egy tétel. *Gyórfy bárónak egy nagyobb betétje volt*, mely egy héttel későbbi dátummal mint kiadás szerepelt.

— Ennyi pénzt küldött ide a báró? — kérdeztem Szántótól.

— Igen, — felelte az, — az aranybánya részvénytársaság pénze ez.

— És tényleg be is folyt ez az összeg? — tamáskodtam én.

— Hogyne, hisz erről közjegyzői okiratunk is van, amiről meg is győződhetik az alelnök ur. A közjegyző nem állít ki okmányt, ha a pénzt nem olvassák le előtte.

Nem mertem tovább szólni, mert azt hittem, kitűnik, hogy nem értek a bankbefizetés ceremóniájához. Most aztán, hogy Greén főkapitány is érdeklődött a tétel iránt, kitűnt, hogy ebből egy fillér sem folyt be a pénztárba, hanem koholt tétel volt.

Egy más alkalommal megkérdeztem az igazgatótól, hogy a részvénytőkeemelését megelőzően eladta-e a törvénynek megfelelőleg az összes részvényeket?

— Természetesen. Egpár darab kivételével — mondotta a büszke önértzet hangján — valamennyi igen jó kezekben van.

A feljelentés következtében a Kecskeméti gazdasági bank és a budapesti Terézvárosi takarékpénztár kiküldöttjei megjelentek a bankban vizsgálatot tartani. Ezekkel az intézetekkel vagyunk visszleszámitolási viszonyban. A budapesti intézet küldöttje, *Lőw Miklós* azt kérdezte Szántótól, vajjon mennyi részvény van eladva.

— Hétszáz részvény van — felelte ez habozva.

— A kasszában, vagy eladva? kérdezte újból ingerülten *Lőw*. — Tessék határozott feleletet adni.

— A kasszában, — mondotta ki suttogva Szántó az igazságot.

— *Lőw* vizsgálata alatt szóba került a nagyváradi kókuszszir gyár nyolcvanezer koronás folyó számla betétje is, melyről Szántó váltig azt állította, hogy az megfelel a valószínűságnak.

— Lássá direktor ur — szólott komoran a pesti bank képviselője — ha Greén főkapitány előtt mondja ezt, akkor érthető. Menteni akarja magát. De miért akarja félrevezetni az alelnököt és engem, aki szakember vagyok. Elhiszem, hogy a mérleg szépítésére használta fel. De a mérleget csak oly oda nem tartozó adatokkal szabad szépíteni, melyeknek reális alapjuk van.

Ez a becsületes eljárás, ha a mérleg szépítésének egyáltalában van helye.

— Ezekből az adatokból látható — folytatta Wittich — hogy az igazgatóság is állandó megtévesztésnek volt kitéve.

(Mit tervez az igazgatóság?)

De az igazgatóság meg akarja a bankot menteni. Holnap már egy fontos lépést teszünk meg. Felkeressük az *Ipar és Népbank* igazgatóságát és tárgyalni fogunk velük az iránt, hogy vegyék át a Hitelbank zálogintézetébe elzálogosított ékszereket. Ez azért szükséges, mert pénzt akarunk szerezni, hogy a betevőket kielégíthessük.

HOGYAN MANIPULÁLTAK SZÁNTÓÉK?

Valóságos regénybe illő dolgokat hallani most azokról a stiklikről, amelyeket Szántó Izidor elkövetett a bankigazgatói székben. Az uzsora legujabb fajtáját alkalmazta: *pénz helyett részvényekkel fizette ki a hozzáfordulókat.*

A múlt esztendőben történt, hogy egy elcsapott vasuti altiszt 500 koronás hamis váltóval állított be Szántó bankjába.

— Én őszintén megmondom az igazgató urnak, — adta elő az altiszt, — hogy ez a váltó hamis. Nem tudtam megszerezni a kezeim aláírását, mert most nincsenek itthon. De ha hazajönnek, akkor okvetlen megkapom tőlük a beleegyezést.

— Az nem baj, felelte a vezérigazgató, — leszámítoljuk a váltót, de így kevesebbet fog kapni, mit 500 koronát, mert az intézetnek nagy a kockázata.

Az igazgató az 500 koronás váltóért 100 koronát adott és néhány darab részvényt sózott az altisztre. Amikor ez később pénz dolgában megszorult, elment Szántóhoz és kérte, hogy adjon a részvényekért akármilyen kis összeget.

— Az alapszabályok tiltják ezt, — felelte a nagy pénzkapacitás.

Az altiszt erre uzsora miatt följelentette az intézetet a rendőrségen, amely talán még most is nyomoz ez ügyben.

(Szántó terrorja.)

Nem kevésbé érdekes az, hogyan akarta az aradi nevesebb pénzintézetek vezetőit arra készíteni, hogy a Hitelbankkal visszleszámitolási viszonyra lépjenek. Amikor az uzsorással nem akartak szóba állani, kiadta az utasítást *Ujházy szerkesztő urnak*, a *Délmagyarországi Hiteltudósító* főintézőjének:

— Meg kell támadni őket. Ha szép szerével nem akarnak velem üzleti összeköttetésbe lépni, akkor erőszakhoz folyamodom.

És *Ujházy* ur irta a bornirt, hazug cikket köztisztületben álló aradi bankférfiakról. Az *Osztrák-Magyar Bank* aradi fiókjának főnökéről például azt a kacagtató vádat koholta, hogy csak a vele barátságban levő és neki kedveskedő bankigazgatók intézetének nyujt hitelt. Pénzügyi körökben persze mosolyogtak ezen az együgyü mesén annál is inkább, mert a közlés indító okát tudták.

(A könyvszakértők a bankmanipulációkról.)

Eddig nem volt teljesen világos, hogy milyen súlyos okok alapján tartóztatták le a két jómadarat. Csak sejtteni lehetett, hogy *Baross* és *Révész* könyvszakértők olyan súlyos visszaéléseket állapítottak meg a 15 napi vizsgálat alatt, amelyek alapján le kellett csukni Szántót és társát.

A szakértők nyolc sűrű, gépirásos oldalra terjedő jelentést készítettek. A szakférfiak véleménye szerint komoly, lelkiismeretes és nehéz munkát végeztek, amikor a bank 5 évre terjedő szennyos okmányait átkutatták. A véleményből, amely jelenleg a vizsgálóbíró előtt fekszik, az alábbi legfontosabb részt közöljük:

Az üzleti könyvekből és mérlegekből megállapítható, hogy az 1906. év első felében nagy hiányok keletkeztek a bank vagyonaiban, amelyből kifolyólag az intézet érzékenyen megkárosodik.

Az 1907. évben bevezettek a könyvekbe 1200 korona jutalékot, amelyet állítólag *Kardos Árpád*, a József- és Ferencvárosi takarékpénztár igazgatója kapott volna meg. Ennek megtörténte azonban az iratok szerint semmivel se bizonyítható és így valószínű, hogy ezt az összeget Szántó Izidor saját céljaira használta föl.

Ugyancsak 1907-ben fölfedezhető a könyvekben a *valótlan tételek egész halmazata.*

Legsúlyosabbak az 1908. évi könyvekben és mérlegben föltalálható adatok. A mérlegben Szántó 6500 korona évi nyereséget mutat ki, holott abban az évben tárgyilagoss felállítás szerint 2600 korona a veszteség. Ebből világosan megállapítható, hogy Szántó megcsalta a részvényeseket.

Ezeket Greén főkapitány Szántó elé tárta s miután nem tudott kielégítő választ adni, letartóztatták.

KÉT SZERENCSETLEN CSALÁD.

— Szántó és Ujházy felesége. —

Amilyen nagy és indokolt a közönség megelégedése, hogy a két jófirmát egyelőre ártalmatlanná tette a rendőrség, épp olyan igaz részvétellel fordulnak Szántó és Ujházy ártatlan családjá felé. Szántónét ma a rendőrségen mindenki szánalommal nézte és osztozott fájdalomban. Az asszony folkereste *Zubor Gyula* ügyvédet és ott keservesen panaszkodott:

— Összesen négy korona van a házunkban, nem tudom miből fogunk élni a gyermekeimmel. Egyszerűen és szegényesen élünk, s az uramnak még kávéházra se telt. Magam is úgy járok, mint egy egyszerű parasztasszony s nem mint bankigazgatóné. Amikor legutóbb Budapesten volt az uram, nem tudott visszautazni, elfogyott a pénze s nekem kellett felküzdeni a megtakarított konyhapénzemből. Az apámat most sürgönyileg hívtam el, mert félek, hogy éhen halunk.

Ujházyt nem látogatta meg a felesége. Az uricsaládból való nő, — aki testvére *Drechsel* báró gyulai állomásfőnöknek — kijelentette, hogy hamarosan elválk az urától.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Rablóvezér

községi jegyző
és tanító.

Biharmegye rejtelméből

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15

A régi rablóvilágra emlékeztető eseményekről ad hirt késő éjjel egy nagyváradi távirat. Egy biharmegyei községi jegyző és községi tanító állottak a haramiák élén és az ő vezetésük alatt rabolt, pusztított, gyilkolt a mindenre kész, elszánt csapat. Amit regényes képzelődés alkotott meg egykor, a bihari hegyekben most valóra vált a titokzatos uri haramia. A valóság még a regényt is tulszárnyalja. Két rejtélyes férfi fekete álarcos rablóbandája rémitgette és rabolta hónapok óta Biharmegye községeit és a vidéket. Ez a különös rablóbanda működött a megye hegyes-völgyes vidékén hosszú idő óta. Sok kárt okoztak a betörők, de nem tudták őket megcsipni. Hosszas, óvatos vigyázás után annyit állapíthattak meg csupán, hogy a banda 5 tagu s a paraszti betörő csapatot nadrágos, urias öltözetű férfi vezette. Ma rajta vesztett a banda, amelynek legnagyobb része már a nagyváradi ügyészség foglya. A főbűnös, a banda vezére szintén fogoly. A szenzációs eseményről alábbi tudósításunk szól:

Biharmegyeét és Nagyvárad közönségét óriási szenzáció tartja izgalomban. A megye egyik kis községében, Miklólazuron hetek óta olyan betörések és rablások fordultak elő, a melyekből a csendőrség arra következtetett, hogy ezeket a garázdálkodásokat csak a néhány hónap óta hirhedtté vált „uri haramiák” követhették el. Ezek a rablók, akik hirtelenül bukkantak mindég fel működésük színhelyén, épp oly nyomtalanul eltűntek, mint ahogy érkeztek. Valami varázs látszott körülvenni az uri haramiákat, ami megvédi őket a csendőrök ellen, mert a legbuzgóbb kutatás sem vezetett velük szemben eredményre.

Tegnap éjjel ismét működött a rablóbanda. Megjelentek Neumann Mór miklólazuri dugzag kereskedő házában, ahol betörték Neumannék hálószobájába. A banda két álarcos és három bekormozott arcú egyénből állott. A hálószobában Neumann Mór nyugodott két fiával.

— Kik vagytok? — riadt fel a kereskedő, meglátva az álarcos alakokat és a hálószekeyn levő revolver után kapott. Aki hozzám nyul, a halál fia!

Az egyik álarcos egy intésére két bekormozott arcú alak vetette magát Neumannra, a kit leütöttek. Neumann eszméletlenül terült el a szoba padozatán.

Neumann két fia szintén felriadt a tusakodásra és vad kétségbeeséssel vetették magukat a rablókra. Természetesen a tulerővel szemben tehetetlenek voltak. A haramiák őket is leütötték. Dulakodás közben azonban az egyik Neumann fiúnak sikerült lépni ellenfele fekete álarcát és ekkor nagy rémülettel látták, hogy a rablóvezér Miklólazur község jegyzője: Popescu Aurél.

Miután a rablóbanda kiürítette a lakást, a három vérben fetrengő embert bezárták a házba és eltávoztak. Elmentek Rédl erdőmester házához, amelyet szintén kifosztottak. A községen keresztül haladva, észrevették, hogy a

község háza ablakai még mindég világosak és hogy a jegyzői hivatalban Grénig Tivadar segédjegyző dolgozik.

Popescu jegyző odalépett a jegyzői hivatal ablakához és fejezéből belőtt Grénig Tivadarra. A segédjegyzőt mellőn sebesítette meg a golyó. Súlyos sérülésével eszméletlenül terült el. Természetesen a csendőrséget hamarosan fellármázták és értesítették a községben történt rémes eseményekről. A csendőrség eleinte nem akarta elhinni a két Neumann fiu vallomását és egészen más irányban vezette a nyomozást.

— Lehetetlen az — mondták, hogy a jegyző ur öljön-raboljon.

De egy bűnjellel mégis sikerült Popescu bűnösségét megállapítani. Neumann lakásán egy fejszét találtak, amelyet a rablók felejtettek ott. Ebben többen megismerték azt a fejszét, amelyet Popescu nemrégiben Nagyváradon vásárolt és igazolták, hogy az övé. Csakhamar kiderült az is, hogy a rablást tényleg Popescu jegyző követte el. A bűntársa egyik barátja, Dobos János fekete-kőrösi gör. keleti tanító és Traján György, a saját kocsisa volt.

A Neumann-féle rablást egy Friedman Józsefné nevű asszony segítségével követték el. Ez az asszony albertletben lakott Neumann Mór-nál és ő adta át a kulcsokat a rablóknak. Dobos Jánost, Traján Györgyöt és Friedmann Józsefnét a csendőrség még a délelőtt folyamán letartóztatta. Popescu azonban Nagyváradra utazott. Ma délután, amikor vissza akart utazni Miklólazurra, a csendőrség őt is letartóztatta.

Az összes gyanúsítottak beismerésben vannak, csak a főbűnös Popescu Aurél tagad állhatatosan.

Országgyűlési képviselő
a villamos kocsin alatt.

Súlyos szerencsétlenség.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 15

Korda Andor országgyűlési képviselő ma délelőtt a Rákóczi-ut 13. számú ház előtt át akart menni az utca másik oldalára. Amikor a villamos vágányokra lépett, nem vette észre, hogy feléje közeledik az 513. számú állatkerti villamos kocsi. Takács Győző kocsivezető csongetett, egy Krompacher István nevű bérkocsis segéd pedig rákiáltott:

— Vigyázzon, elgázolja a villamos.

A figyelmeztetést úgy látszik nem hallotta a képviselő, mert nem lépett vissza. A kocsi elütötte és a képviselő elesett és pedig oly szerencsétlenül, hogy súlyos sérüléseket szenvedett, mert a villamos alá került. A mentők a Rókus-kórházba szállították, ahol Farkas László főorvos vette kezelés alá. A főorvos megállapította, hogy a képviselő sérülései nagyon súlyosak. Az állkapcsa három fogával együtt eltört. A borda mellkasát is komoly zuzódás érte, a kilenc és tizedik bordája az erős ütés következtében kettétört.

A rendőrség kihallgatta Takács Győző kocsivezetőt, aki azzal védekezett, hogy erősen csongetett, majd látva a veszedelmet fékezte is a kocsit, a balesetet mindezek dacára sem kerülhette el, mert a képviselő szórakozottságában nem hallotta a csongetést és ugyszólván neki ment a villamos kocsinak.

Az esetnek egyetlen szemtanuja, Krompacher István bérkocsis szintén azt vallotta, hogy a kocsivezető hibáján kívül történt a baleset.

A képviselőt a Rókus-kórházban ápolják.

Postatisztból — püspök.

Apréságok Badescu Traján dr.-ról.

*

Badescu Traján dr., a most megválasztott karánsebesi görög keleti román püspök, érdekes pályát futott meg, mert husz év előtt a magyar postatiszti uniformist az egyszerű kalugyer-reverendával cserélte föl és magyar postatisztból lett Popea Miklós akkori karánsebesi román püspök titkárává.

Badescu Trajánt az ifjúkora, iskolai pályája Szegedhez köti, ott végezte a gimnáziumot Magyar Gábor igazgatósága idejében és az árviz esztendejében, 1879-ben itt tett érettségi vizsgát. Azután a budapesti főpostán nyert állást és a vasszorgalmu fiatal postatiszt terhes hivatala mellett a budapesti egyetem jogi karát elvégezte, amely őt a jog- és államtudományok doktorává avatta. Derült kedélye, talpig magyaros érzése és finom modora által kartársainak és főlebbvalóinak becsülését megnyerte, akik a postaszolgálat terén szép előmenetelt jósoltak a fiatal jogtudornak.

Eppen a postatitkári kinevezés előtt állott, amikor nagybátyja, Popea Miklós karánsebesi püspök, az elaggott, beteges főpap, miután udvari papjai között egy sem tudott magyarul, öccsét, Trajánt felszólította, hogy lépjen papi pályára és majd maga mellé veszi püspöki titkárnak.

Badescu Trajánt csendes és szerény kedélye egyenesen a papi pályára predestinálta. Hosszu habozás után szakított pályájával, amelyet szeretett és amelyen becsülést vívott ki. Nehéz szívvel vált meg a világi foglalkozástól és kalugyerré, vagyis szerzetessé lett. A cernovici egyetem hittudományi karán végezte a görögkeleti teológiát, mivel, elég sajnós, hazai egyetemeken görögkeleti papokat nem képeznek, minélfogva a cernovici egyetem avatta őt hittudornak, ami után nagybátyja mellett püspöki titkár lett.

Csendes és szerény viseletéért csakhamar közkedveltséget szerzett Karánsebesen és az egyházmegyében. A politikával s a közélet dolgaival nem foglalkozott, a nemzetiségi túlzó pártaktól távol tartotta magát. A magyarok jó érzéseért szerették, becsülték.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: A páholy. boh. zat. Tapolczai Dezső és Vendrei Ferenc felléptével.

Szombat: Aranykakas. énekes bohózat. Tapolczai Dezső és Vendrei Ferenc felléptével.

* Kovács Lili vendégszereplése. Érdekes bemutatkozásnak leszünk tanui hétfőn és kedden a nyári szinkörben. Ezek a napokon lép fel Magyarország legfiatalabb szubrettje, Kovács Lili, a kecskeméti színház primadonnája. A bájos fiatal művésznő a Csóckirályban és az Ingyenélőkben lép fel. Akik ismerik Kovács Lili művészetét, a legnagyobb elragadtatással nyilatkoznak róla és azt állítják, hogy fenomenális szubrett tehetség.

* Nyáray Antal kabaré igazgató. Nagyváradról írják: A Royal-kabaré sorsa annyi hányódás után biztosítva van. A kabaré mostani tulajdonosa Nyáray Antalt szerződtette igazgatónak s ezzel a kabaré fennmaradása és anyagi boldogulása bizonyos. Nyáray ma fellépett a kabaréban és Ady Endre, Dutka Ákos, Emőd Tamás verseit szavalta óriási sikerrel.

* Tapolczay és Vendrey vendégfellépései. Holnap-folytatják Tapolczay Dezső és Vendrey Ferenc, a Vigszínház kiváló művészei vendégszereplésüket a nyári színházban. Holnap a művészek a Páholy című pompás bohózatban lépnek fel, amelynek többi szerepei is elsőrangú kezekben vannak.

* Az Uránia beszélő mozgófényképei. A laikus nem is tudja, hogy milyen komplikált munkálatokkal jár, míg a technika legujabb csodája, a beszélő mozgófényképek felszerelésével úgy elkészülnek, hogy azok kifogástalan műelvezetet nyújtsanak. Három napja dolgoznak szakértő szerelők az Uránia beszélő mozgófényképeinek felszerelésén és sajnos, a jelzett időre csütörtökre nem készülhettek el, hanem csak pénteken lehet a beszélő képeket bemutatni. Ez a késedelem épen a közönségre való tekintettel történt, hogy abszolút tökéletes szórakozásban lehessen része. A gondosan előkészített előadás ilyenformán biztosítani fogja az Uránia újabb, megérdemelt nagy sikerét. A csütörtökről elmaradt *Kedélyes paraszt* és *Göndör Aurél* kupléja, a Be vagyok én csudálkozva, pénteken kerül bemutatásra. 791

HIREK.

Apponyi a királynál.

Váratlan kihallgatás.

Távirati tudósítás.

Arad, július 15.

A bécsi *Zeit* mai számában azt a hírt hozza, hogy a király Apponyi Albert grófot közvetlen ischli elutazása előtt kihallgatáson fogadta, amelyen Apponyi a fuzióra vonatkozó tervet terjesztett a király elé.

Apponyi déli fél egy órakor jelent meg a király előtt és egy óra hosszat töltött dolgozó szobájában. Azt hiszik, hogy Apponyi a válságnak az ősszel miként való megoldására vonatkozólag terjesztett elő már javaslatokat a felségnek.

Apponyi ma reggel érkezett meg Bécsből és nyomban tanácskozást folytatott Kossuth Ferencsel, délután pedig éberhardi birtokára utazott. A miniszter a napokban valamelyik francia fürdőre fog utazni.

— Bécsbe került magyar ereklyék. Az aradi ereklyéket mégis elvitték Bécsbe. Nem kell rajta csodálkozni. Szinte több magyar emléket találnak ott, mint itthon. A szent Jobbon, Szent László győri fejereklyéjén, a koronán és koronázó paláston és III. Béla fehérvári sirleletein kívül semmi emlékeztetőnk sincs Árpádházy királyaink személyére. Ellenben Bécsben vannak a váradi királysírok leletei: koronák és világ-álma, a bécsi kapucinusok kolostorában van Szent István zacskója és sapkája és nem Budán Prágában van Szent Vid ereklyéi közt első királyunknak kardja, míg a mi koronázási Szent István-kardunk tizenhatodik századi mű. Bécsben van II. Lajosnak acélfegyverzete és arcképe, II. Ulászló sarkója a székesfehérvári bazilikából, ott van a teméntelen őskori és római lelet Magyarországról, ágyuk, magyar ruhák, kínese drágaságok, Corvin Mátyás és nejének: aragóniai Beatrixnak egykoru domborműve arcképe. Annál kevésbé szabad megütödni azon, ha megint Bécsbe vittek holmi ereklyéket.

— A vesztőhelyért. Az ujszentannai Iparosolvasókör június 20-án tombolával és táncal egybekötött fényesen sikerült népünnepélyt rendezett s hazafias érzése jeléül a befolyt tiszta jövedelem egyrészét, 10 koronát az aradi vesztőhely megváltására ajánlotta fel, mely összeg ma érkezett az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalához s melyet rendeltetési helyére juttatunk.

— Elhunyt képviselő. Mezőkövesdről táviratozzák: *Majthényi* Adám, a mezőkövesdi kerület függetlenségi párti képviselője, cs. és kir. kamarás 64 éves korában ma Mezőnyáradon meghalt.

— A gróf kalandja. Kellemetlen kalandja volt a minap Orssich Xenofon gróf horvát magánának Olaszországban. Orssich a múlt hónapban Olaszországba utazott és Velencében a Quadri-kávéházban megismerkedett három olasz fiatalemberrel, akik közül az egyik egy Venier Bartolomeo nevű huszonhét éves elszegényedett olasz gróf volt. Ennek egyik társa, *Bordoni* Benjámín huszonhárom éves fiatalember, kalandor voltáról híres és lopásért már egyszer fogházban is ült. Ennek egy *Ósi* Mária nevű magyar leánnyal is volt ismeretsége, akivel még mindig fentartja az összeköttetést és aki Padovában lakik. Bordoni ez a magyar leány pénzeli. Orssichnak harmadik ismerőse, aki az előbbi kettőnek társaságában mutatkozott be neki, egy *Rosini* nevű fiatalember volt. Mind a hárman azzal a céllal mentek Velencébe, hogy ott jövedelmező kalandra akadjanak. Itt találtak Orssichra, akinek barátságát hamar megnyerték, úgy hogy kártyajátékokra is rábírták és tőle már bevezetésül ezerszáz lírát elnyertek. A gróf továbbra is fentartotta velük az összeköttetést és arra a meghívásukra is hajlott, hogy velük Veronába menjen a Garda-tó megtekintésére. Itt a három cinkostárs leitatta a grófot, akit aztán Veronában a „*Gabbia d'oro*”-hoz (Arany ketrec) címzett szállóban minden készpénzétől megfosztották. A három kalandor 48.000 koronát lopott el a gróf pénzestárcájából és a bankjegyek helyére fehér papírlapokat csempészték be. Az ügyes tolvajlás után mindhárman megszöktek. Orssich följelentésére a nyomozás megindult és csak most jöttek a nyomára a gonosztevőknek, akik azonban még mindig nincsenek a rendőség kezében. Padovában *Ósi* Mária-nál egy férfi fényképét találták, akiben a meglopott Orssich Bordonira ismert. A szédelgő olasz kalandorok kézrekerítése érdekében folyik a vizsgálat.

— Az aradi függetlenségi kör holnap, pénteken este 8 órakor a Boczkó-utcai *Tesits* Sándor-féle vendéglőben értekezletet tart.

— Jaj! Anarchista! Ferenc Ferdinánd trónörökös Romániában járt, természetes tehát, hogy bőven érkeznek híradások az — anarchistákról is. Két bukaresti újság írja, hogy az ottani rendőrséget Budapestről figyelmessé tették arra, hogy „egy ismert magyar anarchista” automobilon a román határra utazott. A predeali pályaudvart ezért a trónörökös megérkezése alkalmával kettős katonai kordonnal vették körül, hogy gyanus személyek át ne léphessék a határt. — Ismert magyar anarchista? Ki lehet az? És ez az anarchista mindjárt automobilon utazik?

— Nagy lopás a francia igazságügyminisztériumban. Nem közönséges lopás történt tegnap Párisban. Két fiatalember azzal az ürügygel, hogy az igazságügyminisztérium palotájának erkélyéről a szabadságünnep alkalmából beszédet akarnak intézni a néphez, — fölmentek az igazságügyminisztériumba és ott a pénztárból 30.000 frankot elloptak. A pénztárban cédulát hagytak, amelyen ez állott: *Eljen Franciaország.*

— Kántorválasztás Elekén. Az Elek községbeli megüresedett róm. kath. kántori állásra ma ejtette meg a hitközség a választást. Három pályázó akadt, akik a község róm. katolikus lakosságának tömeges érdeklődése mellett s a hitközség előjáróságának jelenlétében tartották meg a választást megelőzően, a plébánia templomban a kántori ének-próbát. Általános feltűnést és meglepetést keltett kitűnő hanganyagával és jeles képzettségű iskolázottságával *Venner* József szegedi okleveles tanító, aki énekével meghódította az érdeklődő közönséget. Ennek dacára *Farkas* Imrét választották meg kántorrá, ami általános visszatetszést keltett.

— Eötvös Károly veszélyben. Fővárosi tudósítónk jelenti: A vajda nem szokott rendes utjától eltérni és szívesen nem is tér el attól. A Prófétától az Abbázia-kávéházig és vissza nem nagy ut, de ezt rendszeren gyalog teszi meg és pedig a járdán, ahol a szembejövő emberiség tisztelettel köszönti *Eötvös* Károlyt. Ő pedig megy, nem nézve se jobbra, se balra és igen hamar célhoz is ér. Hogy, hogy nem: a minap mégis eltért rendes utjától és lelépve a járdáról, egy kis vargabetűt akart csinálni. De az *Andrássy*-uton igen nagy a kocsiforgalom, amire a vajda — úgy látszik — nem számított. S csakugyan: alig tett néhány lépést, elébe került egy komfortáblis s a helyzet kritikussá lett. Akármilyen nehezeze esett a vajdának, mégis ugrott egyet, amit elképzelt is nehez. Szerencsére sikerült az ugrás, mert ha erre az utolsó pillanatban rá nem szánja magát, a kocsis bizonyosan elgázolja. Hej, be dühbe gurult erre a vajda! Nem azért, mert veszélybe került, hanem mert az átkozott egyfogatu ugrásra is kényszerítette. Rá is kiáltott a kocsisra:

— Hé! Hogy hívják magát?

A kocsis az ostorral egyet suhintott a lóra és tovább hajtattott. A vajdának egy ismerőse éppen arra ment és megjegyezte:

— Mit kérdezed vajda a nevé? Hisz ott a kocsis száma. Csak ezt kell megjegyezni.

Mire a vajda rezignációval válaszolt:

— A fene gondol arra, hogy a kocsinak még száma is van. Aztán meg nem is akartam följelenteni, csak megijeszteni.

— Látod, hogy nem ijedt meg. Még a nevé sem mondta meg.

— Nem bolond, hogy megmondja. Ősmer az engem s kocsis létére csak nem áll szóba *Eötvös* Károlylyal.

— Tűz. Ma délután két órakor a tűzörséget alármirozta a rendőség, tüzet jelezve a *Czeiler* és *Szathmáry* gyárban. A kéményből kipattant szikra a tető alá jutott és egyik padlánggerendát meggyújtotta. A gyár munkásai és a megjelent tűzoltóság néhány perc alatt elfojtották a tüzet. A kár jelentéktelen.

— Halál a kutban. Nagybuttyinból jelentik, hogy ott *Szálka* Miklós napszámos ma beesett *Grozda* Aurél dr. ügyvéd udvarában levő kávé nélküli kutba, ahol fulladás következtében meghalt. Miután gondatlanság látszik fennforogni, az aradi ügyészség megindította a nyomozást.

— A lóvasut-jegy sorsolása. Nyeremény kisorsolását tartotta közjegyző jelenlétében tegnap utasai részére a lóvasut. Egy 100 és 50 koronás nyeremény került kiosztásra. A száz koronás nyereményt egy szegény, nagy családdal megáldott munkás nyerte meg, aki ezáltal 2—3 hónapig nem lesz kénytelen nyomorogni a mai nagy drágaság mellett. Meghatottan mondott köszönetet a pénz átvételkor áldva, a nagylelkű sorsolási mód rendszeresítését. Az ötven koronás díjat egy előkelő aradi uriaszony nyerte, aki ugyan nincs ráutalva, mégis örvendett „*Fortuna* Istenasszony” e kegyének. Hiába, a pénz — az pénz. — A jómódu épp oly szívesen veszi és örül neki, mint a családos munkás, akinek az a könnyebb megélhetésre nagyon is szükséges. Az igazgatóság elhatározta, hogy július havától kezdődőleg 5 nyereményt oszt ki és pedig 150, 140, 130, 120 és 110 koronás nyereményt (összesen 150 koronát). Ezzel lehetővé akarja tenni, hogy utasai közül menél többen vehessenek részt a jutalmazásban. A jutalmazásban való részvétel az utasoknak nem kerül pénzébe s így ha kedvez a szerencse, a menetjegyek egyszerű beküldése által részesülhetnek a kiadandó jutalomban. Azon csekély fáradság, amibe a jegyek megőrzése kerül, bőségesen nyer ellenértéket a pénzbeli jutalmazás által. A 100 koronás díjat a 00097. sz. N. betűs pirosszínű jegy nyerte meg. Az 50 koronás nyíjat a 06369. számú H. betűs fehérszínű jegy nyerte meg.

— Meggyilkolta a feleségét. Pécskáról jelentik: *Vig* József pécskai lakos napszámostól tegnap este a felesége petróleumra pénzt kért. Ez olyan dühbe hozta a brutális embert, hogy kikapta felesége kezéből az üveget és az asszony halántékára sujtott. A szerencsétlen nő sérülése következtében ma reggel meghalt. Viget letartóztatták.

— Tűz Brádon. E hó 13-án délután 2 órakor eddig ismeretlen okból kigyulladt a főtérre a gyógyszerházzal egy udvaron, illetőleg egy telken levő épület, amelyben bádógos műhely volt és csakhamar óriási lángok nyaldosták a szomszéd ház tüzfalát. Az önkéntes tűzoltók i

helyszínen csakhamar megjelentek; óriási erőfeszítéssel és önfeláldozó munkával sikerült a tüzet lokalizálni s így csak a kigyulladt épület égett le.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

A rendőrfelügyelő rejtélyes halála.

Súlyos vádak egy szanatórium ellen.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 15

A budapesti államrendőrség — mint fővárosi tudósítónk jelenti — rejtélyes ügyben folytat nyomozást. Néhány hónappal ezelőtt Kolossa Géza rendőrfelügyelő hirtelen megőrült és szanatóriumba került, ahol néhány héttel később meghalt.

Kolossa egyike volt a rendőrfelügyelői kar legkedveltebb és legrokonszenvesebb tagjainak, aki éveken keresztül a nyugati pályaudvaron teljesített szolgálatokat és az itten szerzett érdemeiért a király is többszörösen kitüntette.

Egy királyérkezés alkalmával azonban Kolossának afférje támadt néhány újságíróval és ebből kifolyólag a pályaudvarról más helyre rendelték szolgálattételre. Az amugy is már nagyon idegbeteg rendőrfelügyelőt ez az elhelyezés annyira bántotta, hogy buskomor lett, az agylágyulás minden tünetével és néhány hónappal később a főkapitányságon, egy központi ügyelet alkalmával a téboly kitört rajta, dühöngeni kezdett.

A szerencsétlen embert, miután közveszélyes őrütnék találták, a családja elszállította egy budapesti elmegyógyintézetbe, ahol nemskára meghalt.

Néhány héttel ezelőtt egy budai rendőr írásbeli jelentése érkezett a főkapitányságra, amelyben a rendőr elmondja, hogy nála jelentkezett az intézet egy volt alkalmazottja és súlyos vádakot emelt.

Nevezetesen azt állítja, hogy Kolossa Géza rendőrfelügyelő nem természetes halállal halt meg, hanem az intézetben agyonverték. A rendőrség megindította a nyomozást, de a nyomozás eredményét, sőt magát a nyomozást is titkolja, mert nem lehetetlen, hogy Kolossát nem ölte meg senki, csak a betegsége és az agyonverés meséjét az elbocsátott alkalmazott boszúból eszelte ki.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, július 15

Amerika 1 1/2-el magasabb. Kinálat, vételkedv gyenge, 2 ezer mm. változatlan.

Az árak 50 kiönként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1909 augusz.	7.90—7.91	7.88—7.89
Tengeri 1910. májusra	6.93—6.94	6.94—6.95
Buza 1909 októberre	13.85—13.86	13.81—13.82
Buza 1910. áprilisra	14.11—14.12	14.05—14.07
Rozs októberre ...	10.13—10.14	10.11—10.12
Zab októberre ...	7.73—7.74	7.71—7.72

Zárul 5 órakor.

Utótőzsde üzletelen.

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 15. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban 142—143 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 143—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 144—145 fillérig.

Sertéslelészám: július hó 11. napján volt készlet 3 327 darab, július 12. napján felhajtott 346 darab, július 13. napján elszállított 47 darab, július 13. napjára maradt készletben: 30,266 darab. A hízott sertésüzlet irányzata vevők nyugodt.

Augusztus 1-én, vasárnap lesz az aradi nyomasztások által rendezendő nagy népünnepély, ahol versenyek, kabaret, tűzjáték stb. és este táncvigalom lesz. A népünnepély a városliget összes helyiségeiben lesz megtartva.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. július hó 16-án:

Tapolczay Dezső és Vendrey Ferenc felléptével:

A páholy.

SZEMÉLYEK:

Lipóczy Klári, felesége	Vendrey F. Benkőné.	Csiz Pepi Dinszky	Faludi K. Leövey Leo.
Lili, leányuk	Körösi Juci.	Paludán	Várnay Jenő.
Kéri Annuska	Harmath J.	Paludonné	Follinusné E.
Hidas Bálint	Tapolczay D.	Földes Dénes	Mártonfi R.
Éva, felesége	Kun Irén.	Borbála	Lázy Ete.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. július 16-án, péntek:

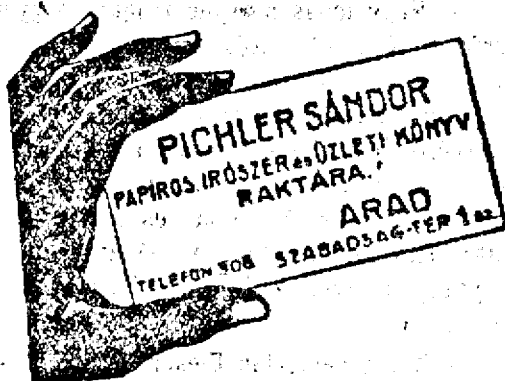
1. Igazi pech. Kacagató. — 2. Séta a Bosporuson. — 3. Fogházor látomásai. Bobózat.
4. Be vagyok én csudálkozva. Énekli Gőndör Aurél. Beszélő mozgófénykép.
5. Lalló éj bábui. Színes látványosság. — 6. A vámvitalnok boszúja. Dráma. — 7. Iskola új Guineában. Természet után.
8. A kedélyes paraszt. Operett, zenéjét szerzelte Leon Fall. Beszélő mozgófénykép.

Előadások este fél 7 óráról kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Szivarka hüvelyek nagy választékban. 91

Naponta többször frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszert KÁROS SZAGÁTÓL mentesen

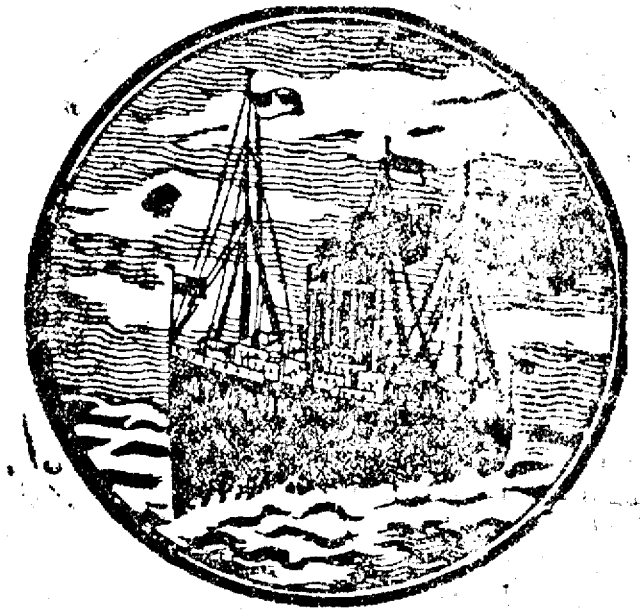
Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál

kapható. 221

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Elíz-palota. Városi és megyei telefon 609.

MEGLEPŐ SZINTE CSODALATOS GYÓGYEREDMÉNYEK

APTAMÁSI

LITHIUM GYÓGYVIZ

zel gyomor, vesese, hólyag és bélbántalmaknál valamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ: Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél Aradon. 5841

Aradváros belterületén házhoz szállítunk: 100 kgr. kömentes. darabos meszet ... K. 3-20 árban. Teljes kocsirakomány megrendelésénél fenti árból 10 százalék engedményt nyújthatunk, miután kartellen kívül állunk.

Teljes tisztelettel:

Szilágyi és Társa

ARAD, Boros Béni-tér 22. sz. (Goldschmidt-ház.)

556. TELEFON 556.

Könyvkötészetünkben

tanulóleány

3 korona heti kezdőfizetéssel felvétetik.

Nyomdai gépekhez
egy 6 osztályt végzett fiu
tanulóul felvétetik.

Sz: 1185 -1909.

Beél község előljáróságától.

Hirdetmény.

Beél község, mint vásárvámjog tulajdonos a heti és országos vásárokon gyakorolható helypénz szedési jogot folyó évi augusztus hó 28-ikán délután 2 órakor a beéli körjegyző-lak tanácstermében tartandó nyilvános árverésen 1910. évi január hó 1-től 1912. évi december hó 31-ikéig terjedő három évre hasznobérbe adja.

Kikiáltási ár: évi 1800 korona.

Árverelők 180 koronát tartoznak az árverési bizottság kezéhez óvadék gyanánt letenni.

Az árverési feltételek a beéli körjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Beél, 1909. évi július hó 13-án.

2681

Előljáróság.

4409. szám.

Kisjenő járás főszolgabírája.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A nagyzerind—feketegyarmati vicinális ut 1909. évi ut-fentartási munkálataira 1909. évi augusztus hó 3-án d. e. 9 órakor hivatalom helyiségében, zárt ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos szóbeli nyilvános versenyárgyalást tartok.

Teljesítendő munkálatok: kőtörés, homokszállítás és be-ágyazás, 2 drb. betonáteresző építése és 4 drb. klm. jelző-oszlop elhelyezése.

Kikiáltási ár: 1120 korona.

Bánatpénz: 56 korona.

Egyéb feltételek hivatalomban tudhatók meg.

Kisjenő, 1909. évi július hó 12-én.

2677

Csukay,
főszolgabíró.

KISJENŐN

a gabona piactéren, öt szobával, nagy folyószóval, mindennemű mellék- és nyári-helyiségekkel, nagy veteményes és virágos kerttel bíró

h á z

szabad kézből eladó, esetleg bérbeadó.

Cím a kiadóhivatalban.

2678

Parket viasz és pasta
tükörfényes parket nyéréséhez.

MOLYOK ELLEN

LEGBIZTOSABB SZER A
VOJTEK ÉS WEISZ-FÉLE

ÉVEK ÓTA KIPRÓBÁLT

MOLYPUSZTÍTÓ

—50, 1.—, 2.— KORONÁS
EREDETI DOBOZOKBAN.

LEGUJABB FRANCIA ILLATSZER UJDONSÁ-
GOK, HÖLGYPOROK, SZAPPANOK, FOGPO-
ROK, FOGCREMEK, FOGVIZEK, FOGKEFÉK,
!!!! SZIVACSONK, stb. NAGY RAKTÁRA. !!!!

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Láb és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik, ha az izzadó részeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszárítja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskáknak még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. — Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő

„Depillor“. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnövekedés alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt 1 korona.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi ovyszer a „NITER“, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél: gyógyszerárában ARAD, Andrásy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Hajós Árpád

Kramarovich József

Saját készítményű bőröndök mindenféle kivitelben, úgy kicsinybeni és nagyban eladás. Női kiegészítők a legfinomabbtól a legolcsóbbig, továbbá pénz, dohány, belsőtárcák, iskolatáskák és választékban. Javításokat jutányos áron eszközölöm.

bőrönd- és bőrdiszmuáru üzlet
ARAD, SZABADSÁG TÉR 3. SZ.

APRO HIRDETÉSEK.

Sürgősen eladó magánlak.

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert.
Tökölly László-utca (Halász-utca) 45
sz. 2679

Egy jóforgalmu

fodrászüzlet elfogadható feltételek
mellett eladó. Cim a kiadóhiva-
talban. 2682

Transferálás végett

egy egészen új kerékpár (Waffen-
rad Steyer) amely 260 koronába
került, ma 160 koronáért eladó.
Sigmund Rezső huszárkapitány,
Gróf Apponyi-utca 1. sz. 2676

Ügyes géphimző

fizetéssel azonnal felvétetik Fábán
és Társa varrógép-üzletében, Forrai-
utca. 2670

Diaphania

(ablaküveg-papír) legújabb min-
tákkal nagy választékban kapha-
tók Ingusz I. és Fia könyvkeres-
kedésében Arad, Andrassy-tér 16.
és Weitzer János-utca. 178

Jársul keresek

egy bányatelepi községben 40.000
korona forgalmu vegyes üzlethez,
egy rőtösből teljesen jártas ke-
resztény kereskedőt, kb. 25—30
évesig, ki a magyar, német és ro-
mán nyelvet teljesen bírja és leg-
alább 10.000 korona tőkével ren-
delkezik. Vevőkörrel biztosítva.
Komoly leveleket a kiadóhivatal
továbbít. 2589

Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező
gépeket előnyös részletfizetésre.
Fényképezési lencsék bármely mi-
nőségben, s az összes fényképe-
zési kellékek és újdonságok rend-
kívüli előnyárban. Bloch H. papir-
kereskedése és könyvnyomdája.
Fényképezési cikkek gyári rak-
tára. Telefon 126. sz. 600 oldalas
árjegyzék kívánatra ingyen. Vi-
déli rendelésekhez részletes hasz-
nálati utasítás és újdonságok is-
mertetése lesz mellékelve. 1215

Papírkalapoknak

való krepp- és selyempapírok nagy
választékban. Aradi felvételű és
egyéb képes levelező-lapok nagy-
ban és kicsinyben. Irodai cikkek,
valamint üzleti könyvek kitűnő
minőségben. Névjegyek és nyom-
tatványok. Egész könyvtárak vé-
tele. Kerpel Izsó könyv- és papir-
kereskedése Aradon. Telefon 385.
262

Engelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölygyek, urak és gyermekek
részére 2095

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában
kaphatók.

Permetező javítások elfogadottnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyári
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztáltságotok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sziv-
vattyu nem romlik és a bort nem
ronthatja, a gépezet jó működé-
sért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tűzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közse-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nálatánál sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 8 évi jótállás (ingyen javítás),
hozzá való országos egységes csá-
varok és a legjobb minőségű belül
gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel
olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely bel-
vagy külföldi
gyárban

Hönig Ottó

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendők
és szivattyu készítő.
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Julius Lén

életbe lép az új bortörvény!

Bornylvántartási

könyvek

füzetek és nyomtatvá-
nyok jutányos árban
kaphatók

Pichler Sándor

papiros, írószer és üzleti könyv
raktárában

Arad, Szabadság-tér 1.

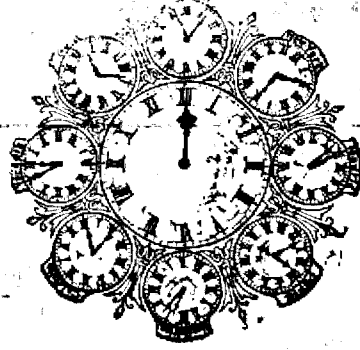
Telefon 308. sz. 247

Figyelem!

Hol lehet olcsón órákat venni és jól
javíttatni? Csakis

VÁRADY JÁNOS órásnál

Arad, Boros Béni-tér 16. sz. a.
(Vanicsék-ház.) 2072

ahol egyszersmind zálogcédulákat
fórt arany- és ezüst árut legmaga-
sabb ár mellett veszek és átcserelek.

Új áruügynökség!!

Bauer és Társa

ált. áruügynökség

Arad, Asztalos Sándor-u. 1.

Bátorkodunk a nagyérdemű ve-
vőközönség és üzletfeleinknek tu-
domására hozni, hogy több kül-
földi és belföldi cég képviselőt
megszereztük. Abban a szerencsés
helyzetben vagyunk, hogy a nagy-
érdemű vevőközönség igényeit
minden irányban kielégíthetjük.

Kiváló tisztelettel 2623

BAUER ÉS TÁRSA

általános áruügynöksége

Cégtulajdonos Bauer Béla.

18 évi jótállást

Arad hucatonként
4. 6. 8. 10 korona.

Új vendéglő megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közön-
séggel tudatni, hogy a Fejsze-utca
1. szám alatti

vendéglőmet

megnyitottam,

ahol is naponta friss sör és jó bo-
rok, u. m.: rizlingi, bakator, vö-
rös és jó asztali borok a legolcsóbb
árak mellett lesznek kiszolgálva.

Jókarban tartott kuglizó-pálya.
Társas összejövetelekre alkalmas
helyiségek. Pontos, szolid kiszol-
gálás! 2619

Szíves pártfogásért esd, tisztelettel

Ungureán Viktor I.

vendéglős.

Élő- és művirágcsarnok,
sirkoszoru gyártás,
női kalap divatterem
Arad, Asztalos Sándor utca 10.

Van szerencsém a helybelli és vidéki közön-
séget tisztelettel értesíteni, hogy helyben egy

élő- és művirágkereskedést,

női kalap divattermet és saját ké-
szítésű sirkoszorugyártást nyitottam,
ahol minden e szakmába vágó cikket
még olcsóbb árak mellett raktáron tartok.

Virágok: kalapok és alkalmi ruha-
dizsnek, hímzett menyasszonyi fátyol és
fejkoszorúk fiuom ki itelben, virágasza-
lok, virágkosarak és tükördíszek, pál-
mák remek kivitelben. Ugy-zintén ho-
szoruk élő- és művirágok szalag-
gal, felrassal, mivel saját készítményeim,
igen olcsó árban számíthatom. Vidéki
megrendelések postafordultával pontosan
lesznek elintézve. — Gyászkalapok állandóan
raktáron, átalakítások izléses és legújabb
divat szernt igen olcsón.

A t. c. közönség pártfogását kérve,
vagyok tisztelettel 2644

Neuman Róza.

Szombaton, f. hó
17-én d. u. 3 órakor

vb. Nagy Lajos Vágó-
hid-utca 10. számu

háza és szállóje utó-
ajánlati árverésen el-
adásra kerül. Az ér-
deklődőknek felvilágo-
sítással szolgál

Dr. Vajda Iván

vb. Nagy Lajos tö-
meggondnoka. 2672

Pénzkölcsönöket

jelzálogra, váltóra és
tisztviselők részére

legelőnyösebb feltételek mellett
rövid idő alatt 2049

kieszközöl

Rónai Ödön

bankbizományi irodája
Arad, Kölcsey-utca 3. sz.

Nagymennyiségű

pléh-pánt

és
maculatura

jutányos áron

eladó.